

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Економічний факультет

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри обліку та
оподаткування

Андрій МУЗИЧЕНКО
(підпис)

Володимир ЛИТВИНЕНКО
(підпис)

« ____ » _____ 2025 року

« ____ » _____ 2025 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«Облік, аналіз і внутрішній контроль розрахунків з
покупцями та замовниками»**

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

**Гарант освітньо-професійної
програми**

к.е.н., доцент

(підпис)

Тамара ГУРЕНКО
(Прізвище та ініціали)

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**

к.е.н., доцент

(підпис)

Олена БОЯРОВА
(Прізвище та ініціали)

Виконав

(підпис)

Дмитро ГОЛУБ
(Прізвище та ініціали)

Київ - 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку та оподаткування
к.е.н., доц. _____ Володимир ЛИТВИНЕНКО

“ ____ ” _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

**ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧУ**

Голубу Дмитру Вікторовичу

Спеціальність 071 – Облік і податкування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи **«Облік, аналіз і внутрішній контроль розрахунків з покупцями та замовниками»**

затверджена наказом ректора НУБіП України від 16 жовтня 2024 року № 1856
«С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: нормативно-правові акти України; наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених; матеріали науково-практичних конференцій; статистичні дані; інтернет-ресурси; матеріали власного спостереження автора, дані обліку і звітності досліджуваного підприємства

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. теоретичні та організаційні основи обліку та контролю розрахунків з покупцями і замовниками.
2. облікове забезпечення управління розрахунками з покупцями і замовниками.
3. аналіз і внутрішній контроль в управлінні розрахунками з покупцями і замовниками.

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « ____ » _____ 2024 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**

(Підпис)

Олена БОЯРОВА
(прізвище та ініціали)

**Завдання прийняв до
виконання**

(Підпис)

Дмитро ГОЛУБ
(прізвище та ініціали)

Зміст

Реферат	5
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1	10
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ.....	10
1.1 Економічний зміст і роль розрахунків з покупцями і замовниками в господарській діяльності.....	10
1.2 Аналіз нормативного регулювання обліку розрахунків покупцями і замовниками	18
РОЗДІЛ 2	25
ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ	25
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки».....	25
2.2 Організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві.....	35
2.3 Документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками	44
2.4 Методика синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками.....	48
2.5 Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості покупців та замовників ..	53
2.6 Відображення інформації про розрахунки з покупцями і замовниками у фінансовій звітності підприємства	57
РОЗДІЛ 3	62
АНАЛІЗ І ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ	62
3.1 Методичні прийоми аналізу і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями і замовниками.....	62
3.2 Аналіз та класифікація заборгованості покупців та замовників для різних цілей управління	67
3.3 Внутрішньогосподарський контроль заборгованості покупців та замовників	72
3.4 Узагальнення матеріалів аналізу і контролю для прийняття управлінських рішень з оптимізації заборгованості	78
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88
ДОДАТКИ.....	96

Реферат
на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою
«Облік, аналіз і внутрішній контроль розрахунків з покупцями та
замовниками»

У магістерській кваліфікаційній роботі досліджуються теоретичні засади, організаційні підходи та практичні аспекти обліку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. Особлива увага приділена обліку, аналізу ефективності та посиленню внутрішнього контролю розрахунків з покупцями і замовниками, зокрема вдосконаленню механізмів моніторингу дебіторської заборгованості та забезпеченню достовірності облікових даних.

На практичних матеріалах ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» викладена організація і методика обліку та контролю розрахунків з покупцями та замовниками, а саме: порядок документального оформлення операцій з контрагентами, їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку, методи ведення аналітики за кожним покупцем і замовником, процедури періодичного звіряння розрахунків, оцінювання стану дебіторської заборгованості, а також підходи до організації внутрішнього контролю, спрямованого на забезпечення своєчасності платежів і достовірності облікової інформації.

Визначено порядок підготовки та проведення інвентаризації дебіторської заборгованості, а також відображення її результатів у бухгалтерському обліку; внесено пропозиції щодо прийняття управлінських рішень по ефективному обліку дебіторської заборгованості; відображенню її у фінансовій звітності.

Значне місце в роботі відведено аналітичному обліку розрахунків з покупцями та замовниками, проведенню внутрішньогосподарського контролю наявності дебіторської заборгованості, а також обробці отриманої інформації за допомогою комп'ютерної техніки.

У висновках магістерської кваліфікаційної роботи узагальнено результати дослідження, проведено аналіз стану та ефективності управління розрахунками з покупцями і замовниками, сформульовано рекомендації щодо вдосконалення бухгалтерського обліку та організації внутрішньогосподарського контролю за виникненням і погашенням дебіторської заборгованості, забезпеченням своєчасності платежів, достовірності розрахункових даних, а також прийняття обґрунтованих управлінських рішень:

- оптимізація кредитної політики підприємства шляхом впровадження індивідуальних кредитних лімітів для покупців і замовників з урахуванням їхньої платоспроможності та історії розрахунків;

- посилення фінансової дисципліни контрагентів через оновлення умов договорів (скорочення строків відтермінування, включення чітких процедур досудового врегулювання).

- провадження системи регулярного моніторингу дебіторської заборгованості, що передбачає щомісячне звіряння розрахунків, автоматичні

нагадування про строки платежів та формування аналітичних звітів для управлінського персоналу.

– автоматизація обліку розрахунків для підвищення точності аналітики, прискорення обміну інформацією між підрозділами та покращення прогнозування грошових потоків

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, контроль, аналіз, розрахунки з покупцями та замовниками; дебіторська заборгованість; аналіз дебіторської заборгованості; контрагенти; резерв сумнівних боргів; автоматизація обліку; внутрішньогосподарський контроль.

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах ведення бізнесу ефективно управління розрахунками з покупцями та замовниками має вирішальне значення для забезпечення фінансової стабільності підприємства, його ліквідності та платоспроможності. Несвоєчасні розрахунки можуть призводити до дефіциту обігових коштів, зниження прибутковості та погіршення ділової репутації. Водночас, облік, аналіз і внутрішній контроль таких розрахунків дозволяють своєчасно виявляти порушення, оцінювати фінансовий стан контрагентів і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Саме тому дослідження даного питання є надзвичайно актуальним у контексті підвищення ефективності функціонування підприємств.

Значний внесок у розвиток методології обліку розрахунків з покупцями і замовниками зробили вітчизняні науковці В. В. Сопко, А. С. Свищук, О. Г. Лищенко, С. В. Колодій, Г. В. Нашкерська, Я. В. Сливка, В. М. Жук, М. Ф. Огійчук, Ф. Ф. Бутинець, В. О. Шевчук та інші. Серед зарубіжних дослідників варто відзначити Л. А. Бернстайна, К. Хітчинга, М. Ф. Ван Бреда, Р. К. Мертонна, Е. С. Хендріксена, Д. В. Хорна. Водночас лишаються невирішеними питання щодо економічної сутності розрахунків з покупцями і замовниками, їх відображення в обліку та звітності, що має забезпечувати якість і прозорість інформації. Дискусійними є підходи до трактування розрахунків, заборгованості та зобов'язань, а також організації, оцінки й методики їх обліку, які потребують подальшого вдосконалення.

Метою дослідження є розробка теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку, аналізу та внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві з метою підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю.

Завдання магістерської роботи:

– дослідити економічний зміст і роль розрахунків з покупцями і замовниками в господарській діяльності;

- провести аналіз нормативного регулювання обліку розрахунків покупцями і замовниками;
 - дати організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»;
 - дослідити організацію бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві;
 - розглянути документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками;
 - дослідити методику синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками;
 - розглянути облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості покупців та замовників;
 - дослідити відображення інформації про розрахунки з покупцями і замовниками у фінансовій звітності підприємства;
 - розглянути методичні прийоми аналізу і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями і замовниками;
 - провести аналіз та класифікацію заборгованості покупців та замовників для різних цілей управління;
 - проаналізувати внутрішньогосподарський контроль заборгованості покупців та замовників;
- узагальнити матеріали аналізу і контролю для прийняття управлінських рішень з оптимізації заборгованості.

Об'єктом дослідження є система управління розрахунками з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки».

Предметом дослідження є методи організації бухгалтерського обліку, аналітичної обробки інформації та внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками.

Методи дослідження. У процесі роботи застосовано комплекс загальнонаукових методів, зокрема спостереження, порівняння, формалізацію, аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, системний підхід. Використовувалося

модельовання, що дало змогу наочно відобразити окремі схематичні дані, монографічний метод – для ґрунтовного опрацювання літературних джерел з питань бухобліку розрахунків із покупцями та замовниками. Дослідження також спиралося на системний метод і спеціальні прийоми, характерні для економічних наук.

Інформаційна база дослідження. Основою слугували наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів з проблем бухгалтерського обліку та економічного аналізу, публікації у фахових періодичних і монографічних виданнях, матеріали міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Використано також офіційні статистичні дані, положення ПКУ, закони, постанови НБУ, інші нормативно-правові акти, ресурси мережі Internet.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

1.1 Економічний зміст і роль розрахунків з покупцями і замовниками в господарській діяльності

Економічна сутність розрахунків з покупцями і замовниками є важливим елементом фінансово-господарської діяльності підприємства. Розрахунки з покупцями і замовниками є однією з найважливіших складових системи фінансово-господарських відносин підприємства. Вони відображають процес обміну результатами діяльності суб'єкта господарювання на грошові кошти та забезпечують надходження доходів, що є основним джерелом формування фінансових ресурсів. Своєчасність та повнота розрахунків безпосередньо впливають на платоспроможність, ліквідність і фінансову стійкість підприємства.

У бухгалтерському обліку розрахунки з покупцями і замовниками відображаються як дебіторська заборгованість, яка виникає внаслідок реалізації продукції, товарів, робіт чи послуг із відстроченням платежу. Така заборгованість може мати різні строки погашення, форми забезпечення та ступінь ризику, що зумовлює необхідність її систематизації та контролю.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату[4]. Наразі між науковцями немає єдності щодо розуміння поняття «дебіторська заборгованість». Визначення терміну «дебіторська заборгованість» представлено в таблиці 1.1:

Таблиця 1.1

Визначення поняття «дебіторська заборгованість»

Автор	Визначення
1	2
Г. Г. Кірейцев	Складова оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юросіб щодо оплати товарів, продукції, послуг
Ф. Ф. Бутинець	Заборгованість інших підприємств чи окремих осіб з платежів цьому підприємству

Продовження табл. 1.1

1	2
М.М. Чорнобривець	Права кредитора (продавця чи постачальника) на отримання грошових коштів від контрагентів і водночас характеризується як фінансовий ресурс, що тимчасово вибуває з обороту та має бути відшкодований у майбутньому
С. І. Корецький	Взаємовідносини двох осіб, що укладають угоду, яку можна подати такими термінами: «дебет» («винен») і «кредит» («вірить комусь»). Коли особа, яка позичає комусь кошти, вірить, йдеться про кредит, тоді вона називається кредитор, особа, яка одержує позику, стає винною, тобто йдеться про дебет, і тоді вона іменується дебітор
В.С. Белозерцев	Грошове вираження результату вимушеної або зазделегідь запланованої господарсько-економічної операції кредитного характеру з контрагентами (юридичними або фізичними особами), що мала місце у минулому та борг за неї може бути достовірно визначений, узгоджений з контрагентом та сплачений підприємству у майбутньому, а в поточний момент відображений у балансі підприємства як актив
О.В. Лишилєнко	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, та зазначає, що дебіторська заборгованість – це фінансовий актив, який є контрактним правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства
О.А. Устинко, С.В. Мочерний	Сукупність грошових боргів або фінансових зобов'язань, які належить погасити в майбутньому
Зві Боді, Роберт Мертон	Рахунки до отримання, зазначаючи, що це та сума, яку покупці продукції повинні виплатити корпорації (підприємству)
Барт Едвардс	Термін, що використовується тільки в обліку

Розроблено автором на основі [4,7,11,18,23,62]

Аналіз наведених підходів свідчить, що дебіторська заборгованість має подвійну природу: з одного боку, це економічні ресурси підприємства у вигляді вимог до контрагентів, з іншого – правове зобов'язання дебітора сплатити борг. Універсальним підходом можна вважати визначення її як фінансового активу, що виникає внаслідок господарських операцій і забезпечує підприємству майбутні грошові надходження.

Дебітори – фізичні або юридичні особи, які внаслідок попередніх подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів[38].

Покупець – юридична або фізична особа, яка здійснює замовлення, придбання чи має намір придбати товари, послуги або роботи з метою їх подальшого використання. У господарській практиці покупцем вважається

суб'єкт підприємницької діяльності, що отримує продукцію не для особистого споживання, а для реалізації, переробки або використання у виробничих процесах.

Замовник – фізична або юридична особа, яка ініціює звернення до виробника, постачальника, продавця чи підрядника з метою отримання товарів, послуг або виконання робіт. У ролі замовника можуть виступати як підприємства, організації та установи, так і органи державної влади або окремі громадяни[51].

Система комплексного поєднання організаційних процедур та методики обліку дебіторської заборгованості, представлено в таблиці 1.2:

Таблиця 1.2

Комплексна система організації обліку розрахунків з дебіторами

Комплексна система організації розрахунків з дебіторами	
Методичні засади організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами та заборгованості	Організаційні процедури здійснення розрахунків з дебіторами та їх обліку
Класифікація розрахункових операцій з дебіторами	Визначення способів розрахунків з контрагентами
Визнання контрагента підприємства як дебітора	Організація договірних відносин
Порядок визнання заборгованості дебіторської, її класифікація та відображення в обліку	Організація документування розрахунків з дебіторами
Оцінка заборгованості дебіторської на дату визнання та дату балансу	Організація розрахунків за податками
Використання фінансових інструментів в розрахунках з дебіторами	Організація інвентаризації стану розрахунків
Оцінка збитків від ліквідації заборгованості дебіторської та їхня мінімізація	Організація погашення заборгованості дебіторської та ведення претензійної справи
	Організація ліквідації заборгованості дебіторської

Розроблено автором на основі [65]

Особливість організації обліку дебіторських розрахунків полягає в необхідності одночасного здійснення організаційних дій та використання методичних прийомів відображення дебіторської заборгованості[18].

Систематизація розрахункових операцій з дебіторами дає змогу розмежувати їх на окремі групи відповідно до різних класифікаційних ознак та напрямів здійснення. (таблиця 1.3):

Таблиця 1.3

Класифікація розрахункових операцій з дебіторами

Тип	Характеристика
1	2
За типом контрагента	розрахунки з юридичними та фізичними особами
За походженням	розрахунки з вітчизняними та іноземними дебіторами
За статусом дебітора	серед фізичних осіб: з працівниками підприємства як підзвітними особами, з приводу відшкодування завданих матеріальних збитків, погашенням споживчих позик; зі сторонніми фізичними особами за іншими зобов'язаннями.
	серед юросіб: з покупцями та замовниками, з дочірніми й асоційованими структурами щодо нарахованих доходів; із постачальниками та підрядними організаціями — як за виданими авансами, так і за пред'явленими претензіями. Крім того, здійснюються фінансові операції з податковими органами, пов'язані зі сплатою обов'язкових платежів та обліком податкового кредиту з ПДВ. Також відбуваються розрахунки з іншими підприємствами за різними операціями, зокрема при реалізації оборотних і необоротних активів.
За предметом господарської дії	розрахунки за товарними і за нетоварними операціями

Розроблено автором на основі [9,14,70]

Проведення господарських операцій передбачає використання різноманітних способів взаєморозрахунків із контрагентами. Серед них можна виділити: розрахунки готівкою; безготівкові платежі із застосуванням банківських платіжних інструментів і систем; небанківські форми взаємозаліків, зокрема через боргові зобов'язання або інші фінансові інструменти; товарообмінні операції без використання коштів (бартер), а також змішані форми – з частковим залученням грошових ресурсів при обміні активами, що не є подібними. Вибір форми та способу розрахунків узгоджується сторонами на етапі укладення договору, а також може уточнюватися в ході його реалізації або при врегулюванні дебіторської заборгованості.

Внутрішній контроль за дебіторською заборгованістю потребує постійного опрацювання значних обсягів фінансово-економічної інформації. Саме від налагодженості та ефективності системи бухгалтерського обліку залежить, наскільки якісною і своєчасною буде інформація про правомірність та обґрунтованість фінансових операцій[22].

Актуальна і достовірна інформація про стан розрахунків із дебіторами має вирішальне значення для керівництва підприємства, особливо в умовах антикризового управління. Серед основних завдань у процесі контролю за дебіторською заборгованістю можна відокремити такі:

- комплексна перевірка платоспроможності дебітора на початковому етапі співпраці;
- юридичний супровід та консультування при укладанні угод та договорів із контрагентами;
- контроль за дотриманням договірної дисципліни, включно з аналізом причин затримки в оплаті дебіторської заборгованості;
- стягнення простроченої заборгованості з недобросовісних дебіторів та проведення претензійної роботи з ними[26].

Виконання цих завдань сприяє не тільки зниженню ризику виникнення нових боргів, але й запобігає переходу існуючої дебіторської заборгованості до категорії безнадійної. Політика управління дебіторською заборгованістю є складовою частиною загальної системи управління оборотними активами підприємства та маркетингової стратегії, спрямованої на збільшення обсягів реалізації продукції.

Основною причиною виникнення дебіторської заборгованості часто виступає нестача коштів на рахунках підприємства через затримки в оплатах за товари, послуги чи роботи, надані цим суб'єктом господарювання. Однак, при розгляді цього питання в ширшому контексті, можна виявити значно більше причин та передумов, що сприяють накопиченню заборгованості. Вони можуть як безпосередньо, так і опосередковано впливати на зростання дебіторської заборгованості. До основних факторів належать:

- погіршення загального економічного стану багатьох українських підприємств;
- брак коштів у контрагентів або зниження рівня їх платоспроможності;
- порушення платіжно-розрахункових відносин контрагентами;
- різке зростання інфляції та знецінення національної валюти;
- встановлення банками високих процентних ставок, що ускладнює або унеможливорює отримання кредитів, особливо довгострокових;
- зниження грошових залишків та інвестиційних резервів на підприємствах;
- недосконала процедура стягнення заборгованості з клієнтів;
- недостатньо глибокий аналіз дебіторської заборгованості на підприємствах і нехтування результатами такого аналізу[31].

Внутрішній контроль за дебіторською заборгованістю потребує постійного опрацювання значних обсягів фінансово-економічної інформації. Саме від налагодженості та ефективності системи бухгалтерського обліку залежить, наскільки якісною і своєчасною буде інформація про правомірність та обґрунтованість фінансових операцій[34].

Актуальна і достовірна інформація про стан розрахунків із дебіторами має вирішальне значення для керівництва підприємства, особливо в умовах антикризового управління. Серед основних завдань у процесі контролю за дебіторською заборгованістю можна відокремити такі:

- комплексна перевірка платоспроможності дебітора на початковому етапі співпраці;
- юридичний супровід та консультування при укладанні угод та договорів із контрагентами;
- контроль за дотриманням договірної дисципліни, включно з аналізом причин затримки в оплаті дебіторської заборгованості;
- стягнення простроченої заборгованості з недобросовісних дебіторів та проведення претензійної роботи з ними[50].

Виконання цих завдань сприяє не тільки зниженню ризику виникнення нових боргів, але й запобігає переходу існуючої дебіторської заборгованості до категорії безнадійної. Політика управління дебіторською заборгованістю є складовою частиною загальної системи управління оборотними активами підприємства та маркетингової стратегії, спрямованої на збільшення обсягів реалізації продукції.

Процес організації визнання дебіторської заборгованості включає її розподіл за видами та періодами погашення. Ключовим аспектом при відображенні заборгованості як активу є встановлення її належності до поточної або довгострокової категорії, що залежить від терміну очікуваного надходження економічних вигод[58].

Класифікація розрахунків із покупцями і замовниками здійснюється за різними критеріями (рис. 1.1):

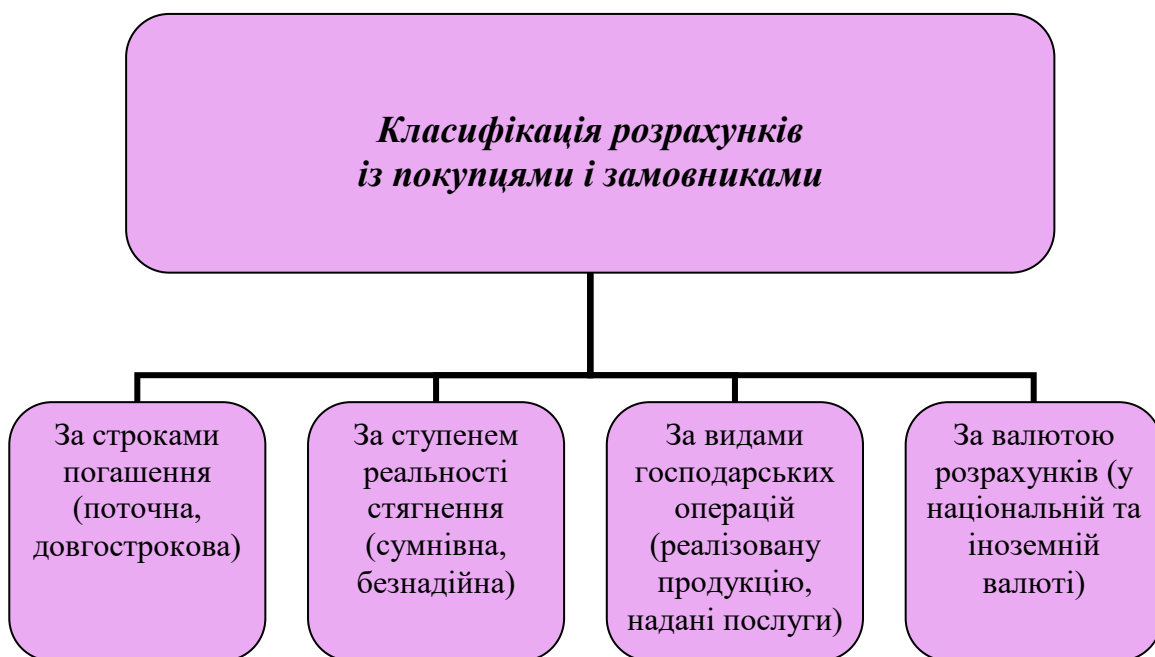

Рис. 1.1 Класифікація розрахунків із покупцями і замовниками

Класифікація дебіторської заборгованості є важливою передумовою для правильного вибору бухгалтерських рахунків та достовірної оцінки як на момент її виникнення, так і при погашенні. Поточна заборгованість підлягає

оцінці на дату складання балансу за сумою первісного визнання, проте у фінансовій звітності відображається за чистою вартістю реалізації – тобто з урахуванням очікуваних втрат від її неповернення[61]. Аналіз ступеня погашення та коефіцієнта сумнівності дозволяє підприємству контролювати строки оплати, мінімізувати ризики непогашення та застосовувати штрафні санкції. За строками погашення дебіторська заборгованість поділяється на строкову (термін оплати ще не настав), сумнівну (термін сплати минув, але не вичерпано строк позовної давності) та безнадійну (строки сплати й позовної давності минули, боржник ліквідований або рішення суду не на користь кредитора).

Здійснення оцінки дебіторської заборгованості за визначеними ознаками сприяє організації роботи підприємства щодо контролю строкових платежів, управління сумнівними боргами та зниження ризику фінансових втрат у результаті створення резерву безнадійних боргів. Для цього підприємству необхідно чітко окреслити перелік видів заборгованості, за якими варто формувати такий резерв.

Для забезпечення стабільності фінансових надходжень від погашення підтвердженої дебіторської заборгованості підприємству варто впроваджувати комплекс організаційних заходів та застосовувати відповідні фінансові інструменти. До таких заходів належать: включення до договорів положень щодо умов виконання зобов'язань, можливих форс-мажорів, відстрочок та штрафних санкцій, а також пролонгації терміну дії контракту; передача права вимоги іншому кредитору; реалізація боргу банку з дисконтом (факторинг); ведення претензійної роботи з подальшим судовим розглядом; укладання форвардних і форфейтингових угод[65].

Таким чином можна зробити висновки, що дебіторська заборгованість – ключовий елемент фінансово-господарських відносин, що відображає взаємні зобов'язання підприємства і контрагентів, впливає на ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість. Вона має подвійну природу:

економічний ресурс підприємства і правове зобов'язання дебітора сплатити борг.

Причинами її виникнення є нерівночасне виконання договірних зобов'язань, брак коштів у контрагентів, економічні та фінансові фактори, недосконала організація стягнення заборгованості. Дебіторська заборгованість класифікується за строками погашення (строкова, сумнівна, безнадійна) та обліковується відповідно до нормативно-правових документів. Контроль і управління дебіторською заборгованістю включають аналіз платоспроможності, резерв сумнівних боргів, застосування штрафів і використання фінансових інструментів для мінімізації ризиків.

1.2 Аналіз нормативного регулювання обліку розрахунків покупцями і замовниками

Раціональна організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками базується на чіткому дотриманні чинного законодавства та нормативно-правових актів. У правовій площині дебіторська заборгованість трактується як елемент майнових прав підприємства-кредитора, що відображається у його активах та гарантує право володіння. Вона здатна набувати ознак власного капіталу або залучених коштів інших суб'єктів залежно від умов її виникнення та напрямів використання – для приросту капіталу або ліквідації кредиторських зобов'язань.

Розкриття інформації стосовно дебіторської заборгованості в обліку та звітності регулюється такими нормативно-правовими документами: Цивільний та Податковий кодекси України, НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[43]; ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість»[55]; ПСБО 13 «Фінансові інструменти»[56]. Кожен з цих документів по-різному трактує дебіторську заборгованість (табл. 1.4):

Таблиця 1.4

Трактування поняття «дебіторська заборгованість» в нормативно-правових документах

Нормативно-правовий документ	Трактування
1	2
ПКУ	Майнове право суб'єкта господарювання – платника податків. Розділяє безнадійну та сумнівну заборгованість
НПСБО 1	Розділяє дебіторську заборгованість на види: довгострокова; за продукцію, товари, роботи, послуги; за розрахунками; інша поточна. Основна класифікаційна ознака – термін оплати
ПСБО 10	Сума заборгованості дебіторів перед підприємством на конкретну дату представляє собою грошові або інші активи, які юридичні та фізичні особи винні підприємству внаслідок минулих операцій. Дебіторами визнаються контрагенти, які мають зобов'язання погасити певні суми або надати еквівалентні ресурси підприємству
ПСБО 13	Дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу є фінансовим активом. Її виникнення пов'язане з наданням коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржнику

Розроблено автором на основі [43,54,55,56]

Виходячи з аналізу нормативно-правових документів, представлених в табл. 1.4, можна зробити висновок, що дебіторська заборгованість розглядається як майнове право підприємства, пов'язане з отриманням грошових коштів, їх еквівалентів чи інших активів від боржників. Її економічна сутність полягає у відображенні розрахункових відносин між підприємством і контрагентами. Основними класифікаційними ознаками є термін погашення, характер виникнення та економічне призначення. При цьому вона може виступати як фінансовий актив, впливаючи на ліквідність і фінансову стійкість підприємства, що підкреслює важливість її контролю та оцінки.

Важливим етапом у організації обліку розрахунків із дебіторами є чітке визначення контрагента як дебітора. Відповідно до П(С)БО 10, контрагент набуває статусу дебітора після проведення господарської операції, що призводить до виникнення дебіторської заборгованості[55]. Для ефективного ведення бухгалтерського обліку розрахункових операцій необхідно заздалегідь класифікувати контрагента як дебітора ще на етапі укладення договору або безпосередньо під час його оформлення.

Це має особливе значення під час підготовки умов контракту, де узгоджуються не лише положення договору та методи розрахунків, а й встановлюються штрафні санкції за невиконання зобов'язань, порядок нарахування неустойок, механізми примусового стягнення боргів, а також визначаються можливі економічні стратегії щодо врегулювання сумнівної заборгованості.

Ці заходи тісно інтегровані в процес організації укладення договорів і включають такі ключові етапи, як вибір контрагента, формування клієнтської бази, оцінка фінансової стійкості потенційних партнерів, аналіз ризиків, пов'язаних із можливістю недобросовісної поведінки покупців та замовників, визначення оптимальних методів доставки товарів і механізмів страхування ризиків, а також вивчення умов попередньої оплати та забезпечення податкового супроводу продажів товарів і послуг.

Окремі аспекти організації розрахунків з дебіторами регламентуються різноманітними законодавчими актами, серед яких ключове місце займають Цивільний[73] і Податковий[54] кодекси України, а також Положення про документальне оформлення господарських операцій та інші нормативні документи. Також не останнє значення в обліку та аудиті дебіторської заборгованості посідає Наказ про облікову політику підприємства, який надає більш деталізовану інформацію щодо обліку дебіторської заборгованості на конкретному підприємстві[74].

Нормативні документи з питань обліку та контролю дебіторської заборгованості підприємства представлені в таблиці 1.5:

Таблиця 1.5

Нормативні документи з обліку та контролю дебіторської заборгованості

Назва документу	Зміст	Сфера застосування
1	2	3
Податковий кодекс України	Визначає порядок сплати податків і зборів, встановлює права та обов'язки платників податків, регламентує повноваження контролюючих органів, а також регулює відповідальність посадових осіб за порушення положень ПКУ	Встановлення правил розрахунку та перерахування податків і зборів, забезпечення системності їх адміністрування, а також ідентифікація суб'єктів, відповідальних за їх сплату

Продовження табл. 1.5

1	2	3
Закон України №996 від 16.07.99р. "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"	Розкриває правові засади регулювання, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, характеризує регістри бухгалтерського обліку та первинні облікові документи	Організація обліку дебіторської заборгованості її відображення у фінансовій звітності
НСБО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"	Визначення форми та змісту Балансу, загальні вимоги і визначення його статей	Визначення дебіторської заборгованості, контроль порядку її відображення у звітності, економічна характеристика
П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість"	Визначає методичні засади формування бухгалтерської інформації про дебіторську заборгованість	Вивчення складових дебіторської заборгованості та її сутності
План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування Наказ МінфінуФУ від 30.11.99 р. №291	Визначення порядку ведення рахунків, методу подвійного запису, інформація про наявність і рух зобов'язань, капіталу, активів, та процесу господарської діяльності	Організація бухгалтерського обліку на підприємстві
Наказ міністерства статистики України від 29.12.95 №352 Про затвердження типових форм первинного обліку	Запровадження типових форм первинного обліку	Оформлення первинних документів про відображення дебіторської заборгованості
Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку Наказ МФУ №88 від 24.03.95р	Визначає порядок організації документообігу та порядок їх зберігання на підприємстві	Організація документального оформлення

Розроблено автором на основі [17,43,53,55,56,57]

Отже, можна зробити висновок, що ефективна організація бухгалтерського обліку розрахунків із покупцями та замовниками вимагає комплексного підходу з боку управлінського персоналу підприємства для

забезпечення стабільності фінансових потоків, які насамперед формуються в результаті основної діяльності та реалізації продукції, товарів, робіт і послуг. Запропоновані заходи безпосередньо спрямовані на вдосконалення процесів обліку розрахунків з покупцями та замовниками, заборгованість яких займає суттєву частку в структурі оборотних активів підприємства.

Дебіторська заборгованість виникає через нерівночасне виконання договірних зобов'язань сторонами: одна сторона виконує свої зобов'язання раніше, що породжує право вимоги компенсації, а інша – обов'язок сплатити. У бухгалтерському обліку у першій сторони така заборгованість відображається як актив (дебіторська), у другій – як зобов'язання перед кредиторами (кредиторська)[65]. Процес її виникнення представлено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Виникнення дебіторської заборгованості

1 подія – виконання договірних зобов'язань постачальником	Постачальник	1 подія – виконання договірних зобов'язань покупцем (замовником)	Покупець (Замовник)
	цивільно-правовий Договір на поставку товарів, виконання робіт, надання послуг т		Передоплата
	Реалізація продукції, товарів, робіт, послуг		Виникнення кредиторської заборгованості
	Покупець (Замовник)		Постачальник
	Виникнення дебіторської заборгованості		ЦПД на поставку товарів, виконання робіт, надання послуг
	Погашення дебіторської заборгованості		Реалізація продукції, товарів, робіт, послуг

Розроблено автором на основі [51,61,70]

Таким чином, дебіторська заборгованість виникає внаслідок переходу права власності на товари, роботи чи послуги від постачальника до підприємства-покупця (замовника), коли у останнього з'являється обов'язок щодо оплати або виконання зустрічних поставок. Узагальнюючи, можна виділити такі основні умови її виникнення:

– приймання товарів із переходом права власності – після оформлення відповідних відвантажувальних документів;

- передача актів виконаних робіт або наданих послуг – після підписання актів приймання-передачі;
- інші умови, визначені договором, що окремо регламентують момент виникнення дебіторської заборгованості.

Отже, в результаті аналізу нормативно-правового регулювання обліку розрахунків з покупцями та замовниками встановлено, що дебіторська заборгованість трактується як майнове право підприємства, пов'язане з очікуваним надходженням активів. Її регулювання здійснюється низкою законодавчих актів, серед яких ключовими є Податковий кодекс, Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», П(С)БО 10[55] та П(С)БО 13[56]. У різних документах дебіторська заборгованість розглядається як актив, зобов'язання або фінансовий інструмент. Її правильне відображення в обліку та звітності залежить від чіткого визначення моменту виникнення та відповідного документального оформлення. Важливим є також етап укладення договорів, що впливає на своєчасність розрахунків і запобігання виникненню сумнівної заборгованості. Ефективне нормативне регулювання та облік розрахунків з покупцями сприяють стабільності фінансових потоків і підвищенню надійності підприємства.

Висновки до розділу 1

В процесі дослідження наукових джерел було з'ясовано, що розрахунки з покупцями і замовниками є ключовою складовою фінансових відносин підприємства, що забезпечує надходження доходів і формування фінансових ресурсів. У бухгалтерському обліку взаєморозрахунки відображаються як дебіторська заборгованість, що впливає на ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість.

Дебіторська заборгованість розглядається як фінансовий актив підприємства та правове зобов'язання дебітора, що визначає її подвійну економіко-правову природу.

Управління розрахунками передбачає перевірку платоспроможності контрагентів, документальне підтвердження та моніторинг строків оплат. Використання фінансових інструментів (зокрема факторингу та передачі права вимоги) сприяє зменшенню ризиків і стабілізації грошових потоків.

Дебіторська заборгованість виникає внаслідок нерівночасного виконання договірних зобов'язань, коли одна сторона здійснює постачання або надає послуги раніше, ніж отримує оплату. В бухгалтерському обліку вона відображається як актив у підприємства-постачальника та як зобов'язання у підприємства-замовника. Основними умовами виникнення дебіторської заборгованості є: приймання товарів з переходом права власності, передача актів виконаних робіт або наданих послуг та інші умови, передбачені договором.

Розкриття інформації стосовно дебіторської заборгованості в обліку та звітності регулюється такими нормативно-правовими документами, як Цивільний та Податковий кодекси України, НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 13 «Фінансові інструменти». Аналіз цих документів показує, що дебіторська заборгованість розглядається як майнове право підприємства, яке забезпечує очікуване надходження грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Вона виступає фінансовим активом і впливає на ліквідність та фінансову стійкість підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»

ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки», ідентифікаційний код юридичної особи: 32409677, є повним правонаступником Товариства з обмеженою відповідальністю "Аудиторська компанія "ДК-Україна", яке було створене відповідно до законодавства України в 2003 році. Зміна назви компанії відбулася 06 жовтня 2019 р. За даними реєстру YouControl основний вид діяльності компанії відповідно до КВЕДу – 69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування. [14]

Компанія ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» в Україні представлені двома офісами, що розташовані у Львові та Києві, але географія поширюється на територію всієї країни.

Вищим органом управління Компанією є Загальні збори учасників товариства – Рада учасників, до складу якої входять:[4]

- Білик Роман Романович (керуючий партнер). Сертифікований аудитор, номер у реєстрі 100524. Частка у статутному капіталі Компанії – 57,5%. Громадянин України.
- Ревич Степан Михайлович (партнер). Сертифікований аудитор, номер у реєстрі 100515. Частка у статутному капіталі Компанії – 22,5%. Громадянин України.
- Романюк Микола Васильович (партнер). Сертифікований аудитор, номер у реєстрі 100528. Частка у статутному капіталі Компанії – 20%. Громадянин України.

Виконавчим органом Компанії є директор (керуючий партнер).

У своїй діяльності Компанія керується чинним законодавством України, зокрема Законом № 2258 (Про аудит фінансової звітності та аудиторську

діяльність)[2], Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг[8], Міжнародним кодексом етики професійних бухгалтерів (включаючи міжнародні стандарти незалежності)[7], рішеннями Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та Аудиторської палати України. Компанія включена до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності[9] (реєстр. № 3150). З 2018 року Компанія включена до розділу IV "Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес" зазначеного Реєстру.

Протягом 2024 року компанія надавала професійні послуги аудиту фінансової звітності та супутні послуги, консультаційні послуги з питань податків та права.

Клієнтами компанії є як державні так і приватні підприємства. Так компанія в 2023-2024 році надавала послуги таким компаніям як:

- ТОВ «Фірма Елідон»;
- ТОВ «Летішопс Україна»;
- ТОВ «Прилуцький Завод - "Білкозин»;
- ТОВ «ТисаГаз»;
- ТОВ «Татрафан» та багато інших.

Одним з методів фінансового аналізу є горизонтальний аналіз, який використовується для оцінки змін показників підприємства протягом певного періоду часу. До розгляду будуть взяті основні фінансові показники підприємства, такі як доходи, витрати, активи, пасиви та власний капітал, і проаналізуємо, як вони змінювалися протягом останніх років. За допомогою цього можна буде виявити ключові тенденції, визначити сильні та слабкі сторони підприємства, а також виявити можливі ризики та можливості.

Цей аналіз допоможе краще зрозуміти, як підприємство використовує свої ресурси, як воно адаптується до змін у ринкових умовах, і які стратегії воно використовує для досягнення своїх фінансових цілей.

Аналіз зроблено на основі фінансових звітностей ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» за 2020-2024 роки (Додаток А).

Чистий дохід від реалізації зростав у 2020-2024 роках, при цьому найшвидше зростання відбувалось у 2021 році як результат відновлення економіки після пандемії COVID-19. Якщо порівнювати темпи приросту чистого доходу від реалізації та собівартість реалізованої продукції, то можна помітити, що протягом 2022 та 2024 років темпи приросту собівартості реалізованої продукції перевищують темпи приросту чистого доходу від реалізації, що призводить до зниження валового прибутку підприємства.

Доходи в цілому по роках теж зростали повільніше, ніж витрати підприємства, особливо великою різниця у темпах приросту доходів та витрат була у 2022 році порівняно з 2021 роком. Це призвело до того, що у 2022 році чистий прибуток підприємства суттєво скортився.

На основі даних підприємства проведемо горизонтальний аналіз Балансу ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» (Додаток Б).

За даними проведеного аналізу можна побачити, що у 2021 та 2024 роках відбувалось швидке падіння вартості активів, у 2021 році на 15% менше, ніж 2020, а у 2024 році на 20,2%, ніж у 2023. Зниження вартості активів є негативним явищем для підприємства, оскільки зменшується кількість засобів для ведення бізнесу.

У 2023 році темп приросту необоротних активів становив 6,8%, а оборотних активів –17,8%. У 2023 році вартість необоротних активів досягла свого максимального значення, після чого у 2024 значно скоротилась. При цьому вартість необоротних активів скорочувалась не тільки за рахунок зносу основних засобів, оскільки первісна вартість основних засобів, у 2021-2022, роках теж скорочувалась. Це може свідчити про те, що підприємство зменшувало кількість основних засобів, продаючи надлишкові або застарілі основні засоби.

У свою чергу, у 2022-2023 роках зростання активів підприємства забезпечувалось зростанням оборотних активів при зменшенні вартості

необоротних активів. У 2022 році зростання оборотних активів відбувалось за рахунок зростання інших оборотних активів. У 2023 році зростання оборотних активів забезпечувалось за рахунок зростання інших оборотних активів та дебіторської заборгованості, що означає, що погіршилась платіжна дисципліна покупців. Також у 2023 році суттєво зросли грошові кошти. У 2024 році дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги різко скоротилась, грошові кошти теж скоротились на 19,8%.

Горизонтальний аналіз пасиву балансу показує, що у 2024 році пасив балансу скоротився на 20,2%, поточні зобов'язання зростали на 0,3%, при цьому власний капітал зменшився аж на 98%, а довгострокові зобов'язання зросли на 16,7%. За період 2020-2023 року власний капітал зростав, що є позитивною динамікою. Довгострокові та поточні зобов'язання цього періоду теж зростали загальне зростання складає 3 млн. грн або 16%.

Вертикальний аналіз фінансової звітності - це метод аналізу, який використовується для оцінки структури фінансових показників підприємства за допомогою порівняння кожного окремого показника з загальною сумою. У цьому аналізі кожен показник, як правило, виражається у відсотках відносно загальної суми, що дозволяє встановити відносну частку кожної складової частини у відсотках від загальної суми.

Цей підхід допомагає виявити тенденції та зміни у фінансових показниках та визначити їхній вплив на загальну картину.

Вертикальний аналіз фінансової звітності є потужним інструментом для управління фінансами підприємства та прийняття рішень. Він допомагає виявити основні складові фінансових результатів та фінансового стану підприємства, а також встановити їхню взаємодію.

Цей аналіз дозволяє керівництву та інвесторам зрозуміти, як розподіляються та використовуються ресурси, які аспекти діяльності підприємства є найбільш прибутковими або витратними, та виявити можливі ризики та проблеми, що потребують уваги та корекції.

Проведемо вертикальний аналіз фінансової звітності ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» (Додаток В).

За даними вертикального аналізу фінансової звітності у структурі доходів підприємства спостерігається абсолютна перевага частки чистого доходу від реалізації, який становить 90% всіх його доходів.

Інші операційні доходи не перевищують 4%, найбільша їх частка спостерігалась у 2022 році, коли інші операційні доходи становили 11,9% всіх доходів. Найменша частка інших операційних доходів спостерігалась у 2021 році і становила 0,75%. Інші доходи не відіграють помітної ролі у формуванні доходів підприємства. У структурі витрат спостерігається більша різноманітність.

Найбільшу частку у витратах підприємства становить собівартість реалізованої продукції, яка становила 50-60% від сукупних доходів підприємства.

Інші операційні витрати теж становлять велику частину від 47% до 57% від сукупних доходів підприємства. Найбільша частка інших витрат становила 56,9% у 2024 році, що й спричинило збиток як фінансовий результат, а найменша частка становила 47% у 2021 році.

Щодо показників діяльності, як валовий, операційний, прибуток до оподаткування, чистий прибуток, то помітна тенденція до їх зниження у загальній структурі, що є негативною тенденцією.

Вертикальний аналіз балансу ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» 2020-2024 представлено в Додатку Г.

В ході проведеного аналізу з'ясовано, що особливістю підприємства є переважання у складі активів оборотних активів. Частка необоротних активів у балансу складає 13%. У 2023 році частка необоротних активів у балансі скоротилась до 14%, а у 2024 році скоротився до 12,8%. Таким чином, частка необоротних активів у балансі у 2023 році повернулась до рівня 2020 року. У 2020-2024 роках переважну частину необоротних активів становили інші

необоротні активи, а у 2024 році зросла частка незавершених капітальних інвестицій.

У складі оборотних активів найбільше протягом 2020-2024 роках займають грошові кошти, понад 40%. Друге місце у структурі оборотних активів посідала дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, хоч її частка і зменшується протягом періоду. Різка зміна частка дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги свідчить про те, що у 2021 році компанія змінила тип оплати – з авансу на повну передплату.

Стосовно вертикального аналізу пасиву балансу, то за весь досліджуваний період у структурі пасиву балансу підприємства абсолютно переважали поточні зобов'язання, які становили не менше 68% пасиву балансу. Найменше значення частка поточних зобов'язань досягла у 2021 році та становила 63,6%, а найбільшого значення вона досягла у 2024 році та становила 85,6%. У структурі поточних зобов'язань абсолютно переважали інші поточні зобов'язання.

Частка власного капіталу у пасиві балансу підприємства за весь період була суттєво менша за 50%, тобто підприємство було фінансово залежним і не мало фінансової автономії протягом всього досліджуваного періоду. Найбільша частка власного капіталу спостерігалась у 2021 році і становила 26,1%. У 2024 році підприємство отримало збиток, що призвело до того, що частка власного капіталу у структурі пасиву балансу стала мінімальною та склала 0,5%.

Довгострокові зобов'язання відіграють другорядну роль у фінансуванні підприємства. У 2020-2024 роках їх частка у пасиві балансу не перевищувала 14%. Їх частка зросла у 2024 році до 10,44% через поточні фінансові інвестиції та потребу у залученні додаткового фінансування.

Головним недоліком структури пасиву балансу є дуже низька частка власного капіталу у пасиві балансу, що веде до потреби залучення фінансування та зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнтний аналіз діяльності ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» представлено в **Додатку Г.**

З аналізу показників ліквідності підприємства бачимо, що значення коефіцієнту загальної ліквідності менше нормативного значення, що свідчить про нездатність своєчасно погашати зобов'язання. Натомість коефіцієнт поточної та абсолютної ліквідності вище нормативного значення, що вказує на нераціональне використання фінансових ресурсів.

Проаналізувавши фінансову стійкість підприємства, можемо зробити висновок, що дане підприємство є відносно не стійким, хоч показники робочого капіталу, власних оборотних коштів та коефіцієнту маневреності відповідають нормативним значенням, решта показників менші за нормативні критерії. Також показовим є негативна динаміка показників за 2021-2023 роки.

За даними нижче, а саме показників динаміки рентабельності підприємства, бачимо, що спостерігається негативна тенденція. Зменшення всіх показників рентабельності фінансово-господарської діяльності, свідчить про погіршення фінансової діяльності підприємства, тобто зменшення прибутків.

Показники ділової активності відносно гарні, зростання коефіцієнту оборотності активів та запасів свідчить про зростання ефективності управління.

Коефіцієнт зносу основних засобів показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію. Чим менше значення показника, тим кращий технічний стан основних засобів. Показник і на початку періоду і на кінець звітної періоду більше за нормативне значення, що свідчить про погіршення технічного стану ОЗ.

Для оцінки ефективності управління розрахунками з покупцями та замовниками необхідно провести динамічний аналіз дебіторської заборгованості. Такий аналіз дозволяє відстежити зміни обсягів заборгованості за звітні періоди, виявити тенденції її зростання або зменшення та визначити періоди максимального навантаження на фінансові ресурси підприємства. Результати аналізу допомагають виявити проблемні ділянки у роботі з

дебіторами, оцінити ризики неплатежів та планувати заходи щодо оптимізації розрахункових операцій.

У таблиці 2.1 наведено динаміку дебіторської заборгованості підприємства за останні п'ять років, що дозволяє наочно побачити періоди підвищеного фінансового навантаження та тенденції зміни обсягів заборгованості.

Таблиця 2.1

Динамічний аналіз дебіторської заборгованості за 2020-2024 р.

Роки	Сальдо на початок, грн	Сальдо на кінець, грн	Абс. відх.	Темп змін, %
1	2	3	4	5
2020 р.	10333,5	6667,8	-3665,7	-64,6
2021 р.	6667,8	1367,9	-5299,9	-79,5
2022 р.	1367,9	2681,6	1313,7	+96
2023 р.	2681,6	5051,9	2370,3	+88,4
2024 р.	5051,9	2366,7	-2685,2	-46,8

Розроблено автором на основі даних підприємства

Динамічний аналіз дебіторської заборгованості підприємства за 2020-2024 роки показує суттєві коливання її обсягів у звітний період. У 2020 році дебіторська заборгованість скоротилася на 64,6%, у 2021 році ще на 79,5%, а у 2024 році на 46,8%. Водночас у 2022 році заборгованість зросла на 96%, а у 2023 році на 88,4%. Найбільше фінансове навантаження припадало на 2023 рік, коли дебіторська заборгованість досягла максимального рівня. Загалом динаміка показника свідчить про активну роботу підприємства з управління дебіторською заборгованістю, проте різкі коливання вказують на необхідність оптимізації кредитної політики та посилення контролю за платежами клієнтів.

Для оцінки ефективності управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства проведемо розрахунок показників обіговості та тривалості інкасації за 2020-2024 роки. Дані показники дозволяють визначити, як оперативно підприємство отримує кошти від покупців та розраховується з постачальниками, оцінити платіжну дисципліну контрагентів, виявити можливі ризики та оптимізувати використання фінансових ресурсів (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз ефективності управління дебіторською заборгованістю на основі
показників обіговості та тривалості інкасації (в днях)

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість (тис. грн)	10333,5	6667,8	1367,9	2681,6	5051,9
Чистий дохід від реалізації (тис. грн)	21795,6	27473,4	29383,3	31877,0	35435,8
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості, рази	2,11	4,12	21,48	11,89	7,01
Середній період інкасації дебіторської заборгованості, дн	171	87	17	30	51

Розроблено автором на основі даних підприємства

Аналіз ефективності управління дебіторською заборгованістю за 2020-2024 роки показує значні коливання в обіговості та тривалості інкасації. У 2020 році коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості був найнижчим - 2,11 рази на рік, а середній період інкасації складав 171 день, що свідчить про низьку швидкість повернення коштів від покупців і високий рівень фінансового навантаження на підприємство. У 2021 році обіговість значно зросла до 4,12 рази, а середній період інкасації скоротився до 87 днів, що свідчить про більш ефективне управління дебіторською заборгованістю та поліпшення платіжної дисципліни клієнтів.

У 2022 році спостерігається різкий стрибок коефіцієнта обіговості до 21,48 рази з одночасним скороченням періоду інкасації до 17 днів, через зміну умов оплати (переходу на передплату). У 2023 році обіговість знизилася до 11,89 рази, а середній період інкасації збільшився до 30 днів, що вказує на тимчасове погіршення швидкості надходження коштів від покупців. У 2024 році обіговість ще зменшилась до 7,01 рази, а середній період інкасації зріс до 51 дня, що свідчить про певне уповільнення процесу інкасації.

Загалом, динаміка показує, що підприємство здатне ефективно управляти дебіторською заборгованістю, але спостерігаються коливання, що вимагають

постійного контролю та оптимізації умов кредитування клієнтів для зменшення фінансових ризиків.

Для більш детального розуміння причин виникнення дебіторської заборгованості проведемо факторний аналіз, який дозволяє визначити основні джерела затримок у погашенні коштів. Аналіз охоплює як зовнішні чинники - несвоєчасне виконання договірних зобов'язань контрагентами та коливання попиту, так і внутрішні - недостатню дисципліну підрозділів підприємства (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Факторний аналіз дебіторської заборгованості

Основна причина заборгованості	Характеристика	Прояв	Заходи для усунення
1	2	3	4
Несвоєчасне виконання договірних зобов'язань контрагентами	Затримка оплати покупцями за поставлені послуги	Дебіторська заборгованість збільшилась на 30% через несвоєчасні платежі ТОВ «Фірма Елідон»	Встановлення штрафних санкцій, контроль строків платежів, індивідуальні графіки погашення
Недостатня дисципліна внутрішніх підрозділів	Помилки або затримки у виставленні рахунків, оформленні документів	Затримка у виставленні рахунків-фактур на 10 днів, що призвело до затримки платежів	Автоматизація документообігу, контроль виконання внутрішніх процедур, навчання персоналу
Колівання попиту	Зменшення або нерівномірність замовлень клієнтів	Падіння попиту у 2022 р. призвело до накопичення дебіторської заборгованості	Прогнозування попиту, диверсифікація клієнтської бази, гнучка цінова політика

Розроблено автором на основі даних підприємства

Отже, ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» є потужним учасником ринку аудиторських і консалтингових послуг України. Компанія працює відповідно до міжнародних стандартів аудиту та етики, що забезпечує високий рівень якості наданих послуг. Географічне покриття всієї країни, наявність офісів у Києві та Львові та співпраця з відомими українськими та міжнародними компаніями свідчить про стабільний попит на її послуги та сильні позиції на ринку.

Аналіз діяльності підприємства показує, що протягом 2020-2024 років воно демонструвало зростання чистого доходу, що характеризує позитивну динаміку попиту на його послуги. Особливо суттєве зростання було у 2021 році, що пов'язано з активізацією бізнесу після пандемії COVID-19. Водночас у 2022 та 2024 роках витрати зростали швидше, ніж доходи, що призвело до зниження валового та чистого прибутку. Це пов'язано зі збільшенням собівартості послуг, розширенням штату, підвищенням операційних витрат та інвестиціями у розвиток.

Структура активів підприємства здебільшого орієнтована на оборотні активи, перш за все грошові кошти, що є характерним для аудиторських фірм, діяльність яких не потребує значних матеріальних ресурсів. Підприємство здатне акумулювати суттєві грошові ресурси,

Негативна динаміка рентабельності в останні роки відображає зниження ефективності операційної діяльності, тоді як показники ділової активності демонструють покращення управління активами та пришвидшення їх оборотності.

В цілому аналіз показує наявність певних викликів, зокрема, зростання витрат, зниження рентабельності та слабку структуру власного капіталу, що потребує перегляду фінансової стратегії, оптимізації витрат та підвищення операційної ефективності.

2.2 Організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку є невід'ємною частиною системи управління підприємством, оскільки забезпечує формування достовірної, повної та своєчасної інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання. Вона спрямована на відображення всіх господарських операцій, контроль за використанням ресурсів та складання фінансової звітності відповідно до вимог чинного законодавства України.

На підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» бухгалтерський облік організовано відповідно до положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[17], Податкового кодексу України[54], Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), а також внутрішньої облікової політики підприємства, затвердженої керівником.

У межах облікової політики ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» встановлюються такі ключові положення:

- об'єкти обліку класифікуються за видами активів, капіталу та зобов'язань;
- визначається форма ведення бухгалтерського обліку (журнально-ордерна з використанням комп'ютерної програми);
- застосовуються конкретні методи оцінки запасів (наприклад, за середньозваженою собівартістю);
- обираються методи нарахування амортизації (прямолінійний або виробничий);
- регламентується порядок ведення аналітичного обліку за контрагентами, договорами, статтями витрат і центрами відповідальності.

Крім того, облікова політика підприємства передбачає ведення чіткого документообігу, своєчасне оформлення первинних документів і їх перевірку, що сприяє контролю за господарською діяльністю[47]. Етапи формування облікової політики ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» представлено в **Додатку Е.**

Облікова політика на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» будується таким чином, щоб бухгалтерський облік вівся раціонально та економно, згідно з розмірами організації та масштабами її діяльності. На підприємстві використовується журнально-ордерна система обліку з використанням комп'ютерної програми бухгалтерського обліку. Користувачами, які аналізують облікову політику підприємства, є: керівник організації, так як він стверджує облікову політику; бухгалтер організації, тому що формує облікову політику і виконує її у своїй роботі, аудитор, оскільки

облікова політика є одним з об'єктів аудиторської перевірки, і з неї зазвичай починається сам процес перевірки; податкові інспектори, так як від багатьох принципів облікової політики залежить порядок формування того чи іншого об'єкта оподаткування

Організацією бухгалтерського обліку на підприємстві займається керівник ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки», який забезпечує дотримання вимог чинного законодавства та установчих документів. Основними завданнями бухгалтерії є збереження майна підприємства та визначення результатів його діяльності.

Для ефективного ведення обліку на підприємстві сформовано бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером (Додаток Д). Структура служби є лінійною: кожен працівник підпорядковується одному керівнику та виконує повний комплекс завдань, пов'язаних із управлінням діяльністю свого підрозділу.

Головний бухгалтер ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» призначений наказом директора підприємства. Він несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення реєстрації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження опрацьованих документів, реєстрів та звітності протягом встановленого законодавством терміну.

Для кожного працівника бухгалтерської служби складаються посадові інструкції, в яких визначаються права та обов'язки працівників. Посадові інструкції розробляються головним бухгалтером і затверджуються керівником підприємства та включають наступні розділи: загальні положення; функції працівника; права та обов'язки працівника; організація роботи; взаємодія з іншими працівниками організації; правила оцінки результатів роботи. Працівникам інструкції видаються на руки для ознайомлення під розписку. Головний бухгалтер може вносити в інструкцію необхідні зміни і доповнення.

Усі працівники бухгалтерії ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» мають повну вищу освіту за спеціальністю «Облік і аудит», «Фінанси, банківська

справа та страхування» або «Економіка підприємства», що відповідає вимогам до професійної підготовки бухгалтерських кадрів. Високий рівень кваліфікації персоналу сприяє забезпеченню достовірності, повноти та своєчасності ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

З метою постійного вдосконалення професійних знань і навичок працівники бухгалтерської служби періодично проходять курси підвищення кваліфікації та тематичні семінари без відриву від основного місця роботи. Це дозволяє їм бути в курсі змін у чинному законодавстві.

Крім того, усі працівники бухгалтерії вільно володіють комп'ютерними технологіями та сучасними програмними продуктами, зокрема системами автоматизації бухгалтерського обліку «BAS Бухгалтерія» та «М.Е.Дос».

«BAS Бухгалтерія» дозволяє формувати первинні документи, здійснювати аналітичний та синтетичний облік, контролювати розрахунки з контрагентами, вести податковий облік і складати звітність у зручному форматі[1].

Основні можливості програми:

- ведення обліку товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, грошових коштів, розрахунків з покупцями, постачальниками, працівниками та бюджетом;
- автоматичне формування бухгалтерських проведення і звітності за даними первинних документів;
- контроль розрахунків із покупцями й замовниками, аналітичний облік дебіторської та кредиторської заборгованості;
- формування податкової звітності (декларацій, реєстрів, податкових накладних) та експорт у форматах, сумісних із системами подання звітності до ДПС;
- розрахунок заробітної плати, нарахування податків і зборів;
- інтеграція з банківськими системами для обміну платіжними документами;

– зручний модуль аналітики, який дає можливість формувати довідки, оборотно-сальдові відомості, звіти, баланс тощо[1].

Використання «BAS Бухгалтерії» на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» забезпечує оперативність і точність облікових даних, скорочує час на підготовку фінансової звітності, мінімізує ризик помилок під час ручного введення інформації та сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Для забезпечення електронного документообігу та подання звітності на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» використовується спеціалізоване програмне забезпечення «М.Е.Дос».

Основні функціональні можливості програми «М.Е.Дос»:

- створення, перевірка та подання електронної звітності до всіх державних органів у затверджених форматах;
- формування та реєстрація податкових накладних і розрахунків коригування у Єдиному реєстрі податкових накладних;
- електронний документообіг (акти, рахунки, накладні, договори тощо);
- обмін первинними документами з використанням електронного цифрового підпису (ЕЦП);
- зберігання архіву документів та можливість швидкого пошуку необхідної інформації;
- інтеграція з бухгалтерськими програмами, зокрема з «BAS Бухгалтерія», що дає змогу автоматично імпортувати звіти та накладні[69].

Завдяки використанню програми «М.Е.Дос» на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» значно підвищується ефективність роботи бухгалтерії. Програма скорочує час на підготовку і подання звітності, мінімізує ризик технічних помилок, спрощує комунікацію з контролюючими органами та контрагентами.

Крім того, застосування електронного документообігу сприяє зменшенню витрат на папір і друк, забезпечує оперативність обміну інформацією та

збереження конфіденційності даних завдяки системі електронного підпису і шифрування.

Бухгалтерський облік включає організацію синтетичного та аналітичного обліку розрахунків[8]. На основі даних цих облікових систем формується узагальнена інформація, яка відображається у фінансовій звітності ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки».

Одне з чільних місць системи обліку на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» посідає облік розрахунків з покупцями і замовниками, оскільки це безпосередньо впливає на своєчасність надходження коштів, фінансову стабільність та ліквідність підприємства. Ефективна система обліку таких розрахунків забезпечує достовірність фінансової інформації, контроль за виконанням договірних зобов'язань та запобігає виникненню дебіторської заборгованості.

Об'єктами облікового процесу розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» є операції, пов'язані з реалізацією продукції на ринку:

- дослідження ринку, просування продукції (послуг).
- укладення договорів з покупцями, облік реалізації продукції (послуг).
- розрахункові відносини з юридичними та фізичними особами (облік заборгованості покупців).

Всі ці елементи утворюють систему бухгалтерського обліку, яка забезпечує комплексне відображення господарської діяльності підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» і дозволяє управляти його ресурсами ефективно та прозоро.

Основні завдання управління розрахунками з покупцями та замовниками:

- аналіз та систематизація інформації про покупців, замовників та інших дебіторів підприємства;
- моніторинг заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями;

- вживання заходів щодо стягнення в простроченої дебіторської заборгованості;
- контроль за заборгованістю, строк сплати якої ще не настав, а також заборгованістю, що не оплачена в строк;
- вживання заходів щодо стягнення в простроченої дебіторської заборгованості[11].

Загальна схема організації розрахунків з покупцями та замовниками і їх відображення в обліку ТОВ «Перлина степу» представлена в таблиці 2.4:

Таблиця 2.4

Схема організації розрахунків з покупцями та замовниками

Етап	Характеристика
1	2
Оформлення реалізації продукції	Укладання договору, узгодження умов угоди. Виставлення рахунку-фактури покупцеві
Відвантаження товару (надання послуги), визнання доходу	Підтверджується факт виконання умов угоди (передача товару або надання послуги). Облік: доходи визнаються відповідно до стандартів бухгалтерського обліку.
Облік ПДВ	При реалізації товарів чи послуг нараховується податок на додану вартість на суму реалізації
Надходження оплати від покупця	Кошти надходять на банківський рахунок підприємства або в касу
Залік авансів	Якщо підприємство отримало передоплату від покупця, це відображається на окремому субрахунку
Коригування і повернення	Можуть виникати випадки коригування вартості реалізації, що відображається сторно або коригуванням попередніх записів.
Нарахування відсотків за простроченими платежами	Якщо покупець не здійснює оплату вчасно, можуть нараховуватися відсотки за простроченими платежами.

Розроблено на основі [18,23,34]

Бухгалтерською службою ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» багато уваги приділяється правильності відображення господарських операцій з реалізації продукції (послуг), своєчасності оформлення первинних документів та проведенню внутрішнього аудиту розрахунків з контрагентами. Це пов'язано з тим, що надходження від покупців є основним джерелом формування доходів підприємства та забезпечення його фінансової стійкості. З іншого боку,

своєчасне та правильне проведення розрахунків із замовниками впливає на рівень ліквідності, ділову репутацію та можливість подальшого розвитку[39].

Раціональна організація документообігу є однією з основних передумов ефективного ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Від правильно побудованої системи руху документів залежить достовірність облікових даних, своєчасність їх обробки та формування фінансової звітності. Особливо це важливо в частині розрахунків з покупцями і замовниками, адже будь-які неточності або затримки у документообігу можуть призвести до виникнення дебіторської заборгованості, спотворення фінансових результатів і порушення договірної дисципліни[52].

На підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» документообіг у сфері розрахунків із покупцями та замовниками організований відповідно до затвердженого графіка документообігу, який визначає послідовність руху первинних документів від моменту їх складання до передачі в архів. Основні етапи цього процесу наведено на рисунку 2.1.

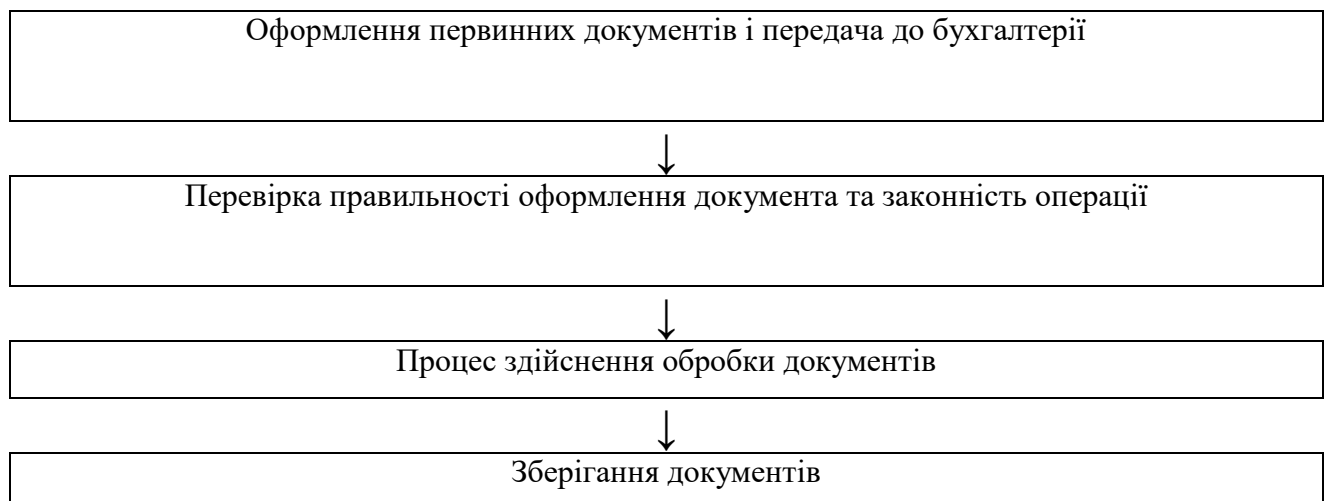

Рис. 2.1 Основні етапи документообігу

Документи, що підтверджують господарські операції з покупцями та замовниками (рахунки, акти виконаних робіт, податкові накладні тощо) оформлюються відповідальними працівниками та передаються до бухгалтерії.

Бухгалтерія перевіряє повноту реквізитів, правильність сум і відповідність операцій умовам договорів, що запобігає помилкам і порушенням.

Перевірені документи відображаються в облікових регістрах і на рахунках бухгалтерського обліку, формується аналітична інформація за кожним контрагентом. Після обробки документи підшиваються у справи та передаються до архіву для подальшого контролю й перевірки достовірності даних.

Отже, бухгалтерська служба ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» забезпечує:

- чіткість та достовірність відображення розрахунків із покупцями та замовниками відповідно до укладених договорів і чинного законодавства;
- правильність оформлення первинних документів, що підтверджують факт реалізації продукції (послуг), а також проведення розрахунків;
- контроль за своєчасним надходженням коштів від покупців та виконанням договірних зобов'язань;
- актуалізацію інформації про стан дебіторської заборгованості з метою підвищення ефективності управління оборотними активами;
- правильний розподіл доходів і витрат, пов'язаних із реалізацією продукції (послуг).

Таким чином, організація бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» побудована на принципах повноти, достовірності та своєчасності відображення господарських операцій, що забезпечує ефективне управління фінансовими потоками та контроль за розрахунковими операціями.

Система обліку розрахунків з покупцями і замовниками організована раціонально та забезпечує своєчасне відображення операцій, контроль за дебіторською заборгованістю і дотримання договірної дисципліни. Етапи документообігу від оформлення первинних документів до їх архівування чітко регламентовані, що мінімізує ризик помилок та порушень.

2.3 Документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками

Документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками є важливою складовою системи бухгалтерського обліку підприємства, оскільки саме первинні документи підтверджують факт здійснення господарських операцій, їх законність, обсяг та фінансові результати. Від правильності, своєчасності та повноти оформлення первинних документів залежить достовірність облікових даних, а отже і фінансова звітність підприємства[58].

На підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» документальне оформлення операцій з покупцями і замовниками здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України №88 від 24.05.1995 р.[17], а також внутрішніх положень підприємства щодо документообігу.

Усі операції, пов'язані з наданням послуг або виконанням робіт, оформлюються відповідними первинними документами, які містять обов'язкові реквізити: найменування підприємства, дату складання, зміст господарської операції, її обсяг, одиниці виміру, підписи відповідальних осіб тощо.

Первинні документи у процесі розрахунків з покупцями і замовниками відіграють ключову роль, оскільки вони є офіційним підтвердженням факту здійснення господарської операції та основою для її відображення у бухгалтерському обліку. Від правильності складання, своєчасності оформлення та повноти реквізитів первинних документів залежить достовірність даних щодо обсягів реалізації продукції, розміру дебіторської заборгованості та фінансових результатів діяльності підприємства[42].

На підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» первинні документи, що стосуються розрахунків із покупцями і замовниками, складаються безпосередньо в момент здійснення господарської операції. У випадках, коли

це неможливо, документи оформлюються одразу після завершення операції, щоб забезпечити повноту та своєчасність відображення інформації в обліку.

Порядок та форма розрахунків між ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» та покупцями, визначаються в договорах про надання послуг. В договорах зазначаються найменування сторін, їхні адреси, платіжні реквізити та форма розрахунків; найменування робіт, послуг, їхня ціна та загальна вартість; строки та спосіб виконання робіт; відповідальність сторін за невиконання договірних зобов'язань та інші необхідні умови. Приймання виконаних робіт/наданих послуг супроводжується перевіркою на якість, відповідність характеристикам та технічним умовам, що зазначені в договорі[4].

Основні первинні документи, які використовуються в розрахунках з покупцями та замовниками на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» представлено в таблиці 2.5:

Таблиця 2.5

Первинні документи, що оформлюються при розрахунках з покупцями та замовниками

Розрахунки з покупцями та замовниками	
Винекнення заборгованості	Погашення заборгованості
Рахунок-фактура акти прийому-передачі виконаних робіт податкова накладна	Прибутковий касовий ордер платіжні інструкції виписки банку

Розроблено автором на основі [9,11,16,42]

Рахунок-фактура – документ, що виданий на підставі договору купівлі-продажу товару[16]. В ньому зазначається сума, яку платник має перерахувати на поточний рахунок або сплатити в касу постачальника. В ньому міститься найменування послуги, одиниця виміру, кількість, ціна, загальна сума. Зазначаються дані, необхідні для перерахування грошових коштів на рахунок постачальника. Може бути складений на папері або в електронному вигляді та містить реквізити, що дозволяють ідентифікувати комерційну операцію та її учасників, зокрема: найменування підприємства, від імені якого складається

рахунок-фактура; найменування контрагента; зміст та обсяг господарської операції, одиниця виміру; ціна, загальна вартість, ставка та сума ПДВ, особистий підпис або інші дані, які дозволяють ідентифікувати особу, що брала участь в підготовці рахунку-фактури.

Акт прийому-передачі виконаних робіт – документ, що відображає факт надання послуг, виконання робіт, що містить інформацію про їх вартість й терміни надання. Складається з метою зафіксувати надання послуги згідно з укладеним договором. Цей документ є первинним обліковим документом, що підтверджує факт виконання робіт. Складається в 2-х примірниках: перший, після підписання, лишається у виконавця робіт, другий передається замовнику. В акті зазначається номер, дата закінчення робіт, повне найменування замовника та виконавця, зазначаються їх реквізити та вартість виконаних робіт (наданих послуг). Документ підлягає обов'язковому підписанню обома сторонами та нанесенням на нього штампів, що засвідчують законність угоди[25].

В залежності від характеру наданих послуг та згідно з умовами договору, до акта приймання-передачі послуг або рахунку-фактури можуть додаватися документи, що підтверджують обсяг, зміст та якість виконаних послуг (технічне завдання, звіт про виконані роботи, висновки експертів, результати досліджень тощо).

Податкова накладна, оформлена належним чином, є підставою для зарахування ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» та підприємством-покупцем суми ПДВ до складу податкового зобов'язання та податкового кредиту у покупця. Податкові накладні реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних. Відсутність будь-якого з необхідних реквізитів в податковій накладній позбавляє покупця права на податковий кредит, оскільки вважається, що така податкова накладна не відповідає вимогам ПКУ[54]. Податкова накладна – це первинний документ, який існує виключно в електронній формі та створюється постачальником ПДВ для формування податкового зобов'язання з ПДВ.

При здійсненні розрахунків готівкою ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» одержуючи готівку, надає покупцю (замовнику) відривну Квитанцію прибуткового касового ордеру та розрахункові документи (рахунок-фактуру, акт виконаних робіт, наданих послуг, товарний чек, які є підставою про проведення розрахунків з постачальником за готівку.

Авансові платежі здійснюються за платіжними інструкціями, що містять посилення на договір. Підтвердженням платежів є виписка банку. Після прийняття робіт, послуг покупець (замовник) отримує від ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» розрахункові документи на повну вартість цінностей (робіт, послуг).

Отже, документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» є невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку, що забезпечує достовірність, законність і повноту відображення господарських операцій. Усі етапи документообігу від складання первинних документів до їх перевірки, обробки та зберігання організовані відповідно до вимог чинного законодавства України та внутрішніх нормативів підприємства.

Первинні документи, які застосовуються у процесі взаєморозрахунків, не лише фіксують факт виконання операцій, але й є підставою для формування бухгалтерських записів, податкової звітності та контролю за станом дебіторської заборгованості. До таких документів належать рахунки-фактури, акти приймання-передачі виконаних робіт, податкові накладні, касові ордери, платіжні інструкції, банківські виписки тощо.

Всі документи на підприємстві оформлюються своєчасно, відповідно до встановлених вимог, із зазначенням усіх необхідних реквізитів. Це дає змогу уникати помилок, забезпечує контроль за рухом товарно-матеріальних цінностей, правильністю розрахунків з покупцями та своєчасністю надходження коштів.

2.4 Методика синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками

Організація синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками має важливе значення для забезпечення контролю за своєчасним надходженням коштів за виконані роботи чи надані послуги. Від правильності ведення цього обліку залежить достовірність фінансової звітності, реальність відображення дебіторської заборгованості та ефективність управління грошовими потоками підприємства.

Синтетичний облік розрахунків із покупцями та замовниками узагальнює інформацію про загальні обсяги дебіторської заборгованості, тоді як аналітичний облік деталізує ці дані за кожним контрагентом, видом наданих послуг чи договором. Такий поділ дозволяє не лише контролювати загальний стан розрахунків, а й оперативно виявляти прострочені заборгованості, оцінювати кредитоспроможність контрагентів і планувати грошові надходження[52].

На рахунку 70 «Доходи від реалізації» підприємством ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» узагальнюється інформація про всі види доходів, що отримує підприємство від основної діяльності, тобто від виконаних робіт або наданих послуг. Цей рахунок є одним із ключових у системі бухгалтерського обліку, оскільки він безпосередньо впливає на визначення фінансового результату підприємства[5].

На рахунку 70 відображаються не лише суми виручки від реалізації, а й усі коригування, пов'язані з її зменшенням. Зокрема, тут фіксуються надані покупцям знижки а також інші вирахування з доходу, передбачені чинним законодавством або умовами договорів. Це дає можливість отримати реальну величину чистого доходу підприємства, яка відповідає фактичним економічним вигодам, отриманим у результаті господарської діяльності.

Рахунок 70 є пасивним, тобто збільшення доходу відображається за кредитом, а зменшення за дебетом. Для забезпечення детального контролю за видами доходів до нього можуть відкриватися субрахунки, наприклад:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- 702 «Дохід від реалізації товарів»;
- 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»[53].

Таке розмежування дає змогу вести більш точний аналітичний облік доходів за напрямками діяльності підприємства, здійснювати аналіз рентабельності окремих видів продукції чи послуг, а також своєчасно виявляти тенденції зміни обсягів реалізації.

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначений для узагальнення інформації про витрати підприємства, пов'язані з виробництвом і реалізацією готової продукції, товарів, робіт чи послуг. Цей рахунок є активно-пасивним, і його дані безпосередньо впливають на визначення фінансового результату діяльності, оскільки саме через нього формується показник валового прибутку (або збитку)[21].

На рахунку 90 відображається фактична собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) – тобто сукупність витрат, які підприємство понесло для виготовлення та доведення продукції до стану, придатного для продажу. До таких витрат належать:

- прямі матеріальні витрати (сировина, матеріали, комплектуючі, паливо, енергія);
- прямі витрати на оплату праці виробничого персоналу;
- загальновиробничі витрати;
- витрати на збут, якщо вони безпосередньо пов'язані з реалізацією;
- інші виробничі витрати, віднесені на собівартість продукції.

Рахунок 90 має такі основні субрахунки:

- 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»;
- 902 «Собівартість реалізованих товарів»;
- 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»[53].

За дебетом рахунку 90 відображається собівартість реалізованої продукції, робіт або послуг, а за кредитом списання цієї суми на рахунок 79

«Фінансові результати» для визначення прибутку або збитку. Таким чином, рахунок 90 слугує зв'язувальною ланкою між обліком витрат і обліком доходів.

На підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» рахунок 90 використовується для визначення фактичної собівартості наданих послуг. У цьому рахунку узагальнюються всі витрати, пов'язані з виконанням робіт та послуг до моменту її реалізації. Це дозволяє підприємству оцінити ефективність своєї діяльності, проаналізувати рівень витрат і визначити, які напрями діяльності є найбільш прибутковими.

Для обліку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». До рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» відкриваються наступні субрахунки (табл. 2.6):

Таблиця 2.6

Субрахунки до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»

Рахунки	Характеристика
1	2
361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	Облік розрахунків з покупцями, що розташовані на митній території України. На ньому обліковують розрахунки по пред'явлених покупцям та замовникам і прийнятих банком до оплати розрахункових документах за відвантаженою продукцію, товари, надані послуги, виконані роботи,
362 «Розрахунки з іноземними покупцями»	Облік розрахунків з іноземними покупцями та замовниками по експортних операціях
363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»	Облік операцій з учасниками промислово-фінансових груп
364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням»	Облік розрахунків за гарантійним забезпеченням, пов'язаним зі здійсненням операцій з деривативами

Розроблено автором на основі [5,21,53]

За дебетом рахунку 36 відображається продажна вартість наданих послуг/виконаних робіт ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки», що включає податок на додану вартість та інші обов'язкові платежі та збори, що підлягають перерахуванню та включаються у вартість реалізації, у кореспонденції з рахунками обліку доходів від реалізації певних активів. За кредитом рахунку 36

відображається сума платежів, які надійшли на рахунок підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» в банківській установі, в касу, та інші види розрахунків.

Сальдо рахунку 36 дебетове і відображає заборгованість покупців та замовників за виконані роботи, послуги[5]. Схематична будова рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» представлена в таблиці 2.7:

Таблиця 2.7

Схематична будова рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»

Дт		Кт
Сальдо на початок періоду	Наявність дебіторської заборгованості за роботи, послуги на початок звітного періоду	
Продажна вартість наданих послуг, виконаних робіт, яка включає ПДВ, акциз та інші податки, збори		Отримання грошових коштів на рахунки в банку в погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Отримання готівки грошових коштів в касу підприємства в погашення дебіторської заборгованості; Отримання оплат іншим способом
(обов'язкові платежі), включені до вартості реалізації.		(чеки, акредитиви, векселя) в погашення дебіторської заборгованості; Суми заліку заборгованостей за отриманими від покупців та замовників авансами
Сальдо на кінець періоду	Наявність дебіторської заборгованості за роботи, послуги на кінець звітного періоду	

Розроблено автором на основі [5,7,21,36]

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» ведеться окремо за кожним покупцем та замовником, по кожному рахунку який наявний до сплати, окремо по кожній операції.

Бухгалтерські проводки ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» представлені в таблиці 2.8:

Таблиця 2.8

Бухгалтерські проводки по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»

Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	2	3
Відображено надання послуг замовникам	361	703
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ при наданні послуг	703	641
Отримано передоплату (аванс) від замовника за послуги	311 (301)	681
Зараховано аванс при наданні послуг (виставленні акта	681	361
Списано собівартість наданих послуг	903	23
Отримано оплату від замовника на поточний рахунок	311	361
Отримано оплату в касу	301	361
Списано безнадійну дебіторську заборгованість замовників	944	361
Зменшена дебіторська заборгованість через невиконання підприємством умов договору (штрафи, повернення)	949	361
Закриття рахунків доходів за послуги на фінансовий результат	703	791

Розроблено автором на основі [5,21,53]

Отже, організація синтетичного та аналітичного обліку розрахунків із покупцями і замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» є важливим елементом системи бухгалтерського обліку, оскільки забезпечує достовірне відображення дебіторської заборгованості, контроль за своєчасним надходженням коштів та формування реальної фінансової звітності.

Синтетичний облік на рахунках 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», 70 «Доходи від реалізації» та 90 «Собівартість реалізації» дозволяє узагальнювати інформацію про стан розрахунків, обсяг реалізації та фінансові результати підприємства. Зокрема, рахунок 70 відображає виручку від реалізації робіт і послуг, рахунок 90 фактичну собівартість реалізованої продукції, а рахунок 36 дебіторську заборгованість, що виникає внаслідок продажу. Взаємозв'язок цих рахунків забезпечує повноту відображення господарських операцій і дозволяє визначити фінансовий результат діяльності підприємства[65].

Аналітичний облік ведеться у розрізі кожного покупця, договору або окремої операції, що дає можливість здійснювати детальний контроль за станом розрахунків, виявляти прострочені заборгованості, оцінювати

платоспроможність контрагентів та своєчасно вживати заходів для стягнення заборгованостей.

2.5 Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості покупців та замовників

У процесі господарської діяльності підприємство ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» здійснює продаж продукції, виконує роботи та надає послуги з відстроченням платежу, що зумовлює виникнення дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість є важливою складовою оборотних активів підприємства, однак не завжди існує впевненість у її повному погашенні. У зв'язку з цим виникає необхідність формування та обліку сумнівної і безнадійної дебіторської заборгованості.

Сумнівною вважається заборгованість, щодо якої існує невпевненість у її погашенні боржником у встановлені строки відповідно до умов договору. Безнадійною визнається заборгованість, щодо якої минув строк позовної давності або існують інші підтверджені обставини, що унеможливають її стягнення[4].

Метою обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» є достовірне відображення у фінансовій звітності реальної вартості дебіторської заборгованості, своєчасне визнання витрат, пов'язаних із її неповерненням, а також забезпечення контролю за розрахунками з покупцями та замовниками.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи або послуги, щодо якої існує невпевненість погашення боржником[23]. Сумнівні борги завищують реальний результат від реалізації, тому, згідно з принципом обачності підприємство має визнати можливі втрати від неповернення частини боргів покупцями в момент визнання доходу від реалізації, а не в тому періоді, коли покупці не змогли оплатити товар.

Згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» величина резерву сумнівних боргів визначається, виходячи з платоспроможності окремих

дебіторів, на основі класифікації дебіторської заборгованості за періодами виникнення або виходячи з питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації товарів, робіт, послуг[55]. Узагальнена інформація у вигляді схеми розрахунку резерву сумнівних боргів згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» представлена на рис. 2.2:

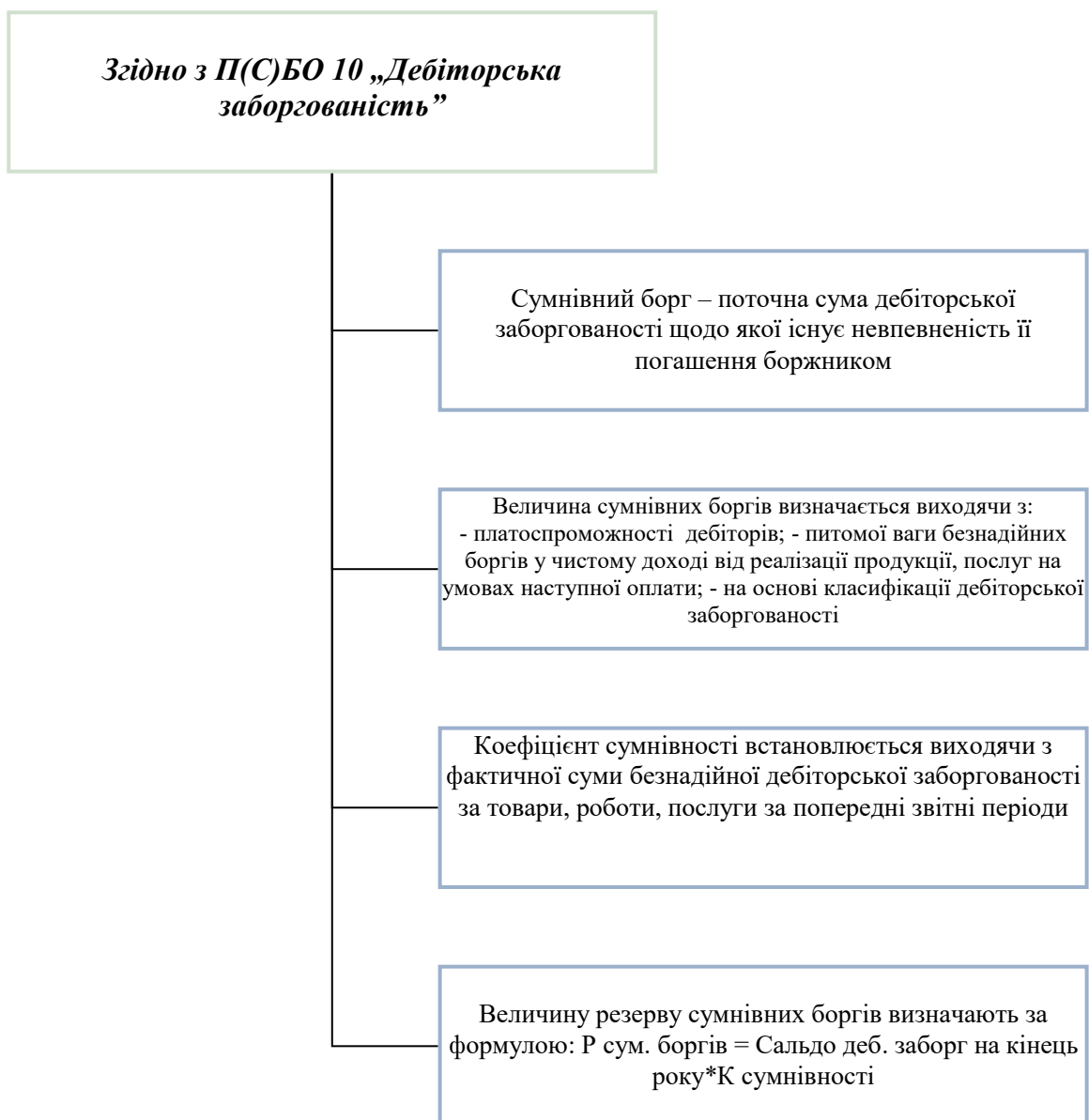

Рис. 2.2 Схема розрахунку резерву сумнівних боргів згідно з П(С)БО 10

Величину сумнівних боргів можливо визначити на основі аналізу даних підприємства за попередні роки про фактичні втрати від неповернення дебіторської заборгованості. В той самий час, сума дебіторської заборгованості не є реальною, поки вона не скоригована на величину сумнівних боргів.

Невід'ємною часткою синтетичного обліку дебіторської заборгованості за послуги, роботи та товари є облік резерву сумнівних боргів. Для цього передбачені рахунки 38 «Резерв сумнівних боргів» та 944 «Сумнівні і безнадійні борги»[53].

За кредитом рахунка 38 «Резерв сумнівних боргів» на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» відображається створення резерву в кореспонденції з рахунками обліку витрат, за дебетом – списання сумнівної заборгованості в кореспонденції з рахунками обліку дебіторської заборгованості або зменшення нарахованих резервів у кореспонденції з рахунками обліку доходів[5].

Аналітичний облік на рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» ведеться в розрізі боржників чи за строками непогашення дебіторської заборгованості.

Кореспонденція рахунків з обліку резерву сумнівних боргів представлено в таблиці 2.9:

Таблиця 2.9

Кореспонденція з обліку резерву сумнівних боргів

Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	2	3
Нарахований резерв сумнівних боргів на дату балансу	944	38
Списання безнадійної дебіторської заборгованості в звітному періоді за рахунок резерву	38	36
Списання безнадійної дебіторської заборгованості в звітному періоді за рахунок інших операційних витрат	944	36
Списання безнадійної дебіторської заборгованості, за якою не закінчився термін позовної давності, з балансу	071	-
Відшкодована сума безнадійної дебіторської заборгованості	311	716
Остаточне списання безнадійної дебіторської заборгованості надходження суми в порядку відшкодування або у зв'язку з закінченням строку обліку такої заборгованості	-	071

Розроблено автором на основі [5,21,53]

Розрахунок резерву сумнівних боргів можна визначити за трьома варіантами:

- виходячи з платоспроможності деяких дебіторів;
- на основі класифікації заборгованості по термінам її непогашення;

– за питомою вагою визнаного безнадійного боргу за реалізовану продукцію.

Підприємством вивчається платоспроможність кожного дебітора та виводиться індивідуальний коефіцієнт сумнівності, згідно якого потім визначається сума резерву за відповідною заборгованістю. Сума резервів по кожному дебітору становить загальну суму резерву сумнівних боргів по підприємству. Згідно цього розраховуються такі показники:

- відсоток безнадійного боргу відносно сплати дебіторської заборгованості за попередній період кожного дебітора;
- сума дебіторської заборгованості[36].

Резерв сумнівних боргів на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» обчислюється за формулою:

$$PCB = ((VBB \times DZP) / 100) * n \quad (2.1)$$

де ВББ – відсоток безнадійних боргів;

ДЗП – дебіторська заборгованість за звітний період;

n – кількість дебіторів, які заборгували для підприємства[8].

Створювати резерв сумнівних боргів дозволяється тільки за результатами інвентаризації заборгованості наприкінці року, в той час як сумнівні борги виникають протягом року. Урегулювання сумнівної та безнадійної заборгованості здійснюється відповідно до правил, визначених у ст. 159 ПКУ[54].

Борг, що був списаний на збитки через неплатоспроможність боржника не є анулюванням заборгованості. Для контролю за можливістю стягнення заборгованості у випадку зміни майнового стану боржника вона відображається на позабалансових рахунках. Сума списаної безнадійної дебіторської заборгованості на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» обліковується на позабалансовому субрахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість»[5]. Термін, згідно якого заборгованість буде обліковуватись на позабалансовому рахунку, встановлюється підприємством ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»

самостійно, але складає не менше 3-х років від часу списання заборгованості з балансу. Зарахування сум на даний позабалансовий рахунок здійснюється одночасно зі списанням дебіторської заборгованості на витрати підприємства.

Списання дебіторської заборгованості, по якій завершився термін позовної давності, здійснюється з дозволу керівника підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки». Аналітичний облік здійснюється в розрізі відокремлених боржників виходячи з прийнятого способу розрахунку.

Отже, ефективна організація обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» є важливою складовою системи управління фінансовими ресурсами підприємства. Дебіторська заборгованість безпосередньо впливає на ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства, тому її достовірне відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності має принципове значення.

Для забезпечення обачності та реальності оцінки дебіторської заборгованості підприємство формує резерв сумнівних боргів відповідно до вимог П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»[55]. Створення резерву дозволяє своєчасно визнавати можливі втрати від неповернення боргів і запобігати завищенню фінансових результатів діяльності.

Таким чином, на підприємстві реалізовано комплексний підхід до обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості, що відповідає чинному законодавству та принципам бухгалтерського обліку. Це сприяє підвищенню достовірності фінансової звітності, ефективності управлінських рішень і фінансовій стабільності ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки».

2.6 Відображення інформації про розрахунки з покупцями і замовниками у фінансовій звітності підприємства

Інформація про розрахунки з покупцями і замовниками є важливою складовою фінансової звітності, оскільки відображає обсяги дебіторської заборгованості, ефективність збутової діяльності та стан розрахункової дисципліни підприємства. Її правильне відображення забезпечує достовірність показників фінансового стану, ліквідності та платоспроможності, а також дозволяє користувачам звітності – власникам, інвесторам, кредиторам приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Інформація про дебіторську заборгованість для широкого кола користувачів розкривається у фінансовій звітності підприємства, зокрема у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)». Цей документ є однією з основних форм фінансової звітності, що підлягає обов'язковому поданню до контролюючих органів і може бути оприлюднений для ознайомлення зацікавленими сторонами[20].

Розкриття інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій звітності бухгалтерією ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» здійснюється відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[43]. Джерелом інформації для заповнення цієї статті є сальдо за дебетом рахунка 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» за вирахуванням сальдо за кредитом рахунка 38 «Резерв сумнівних боргів». У цій статті відображається заборгованість покупців і замовників за відвантаженою продукцією, продані товари, виконані роботи та надані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселем), зменшена на суму створеного резерву сумнівних боргів. Показник цієї статті відображається у рядку 1125 форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»[28].

У Балансі зазначається поділ дебіторської заборгованості на довгострокову (яка очікується до погашення після 12 місяців з дати балансу) та поточну (що підлягає погашенню протягом операційного циклу або року).

Сума авансів, попередньо сплачених іншим підприємствам у рахунок майбутніх поставок товарів, виконання робіт або надання послуг відображається в рядку 1130 Балансу. Джерелом інформації для заповнення

цього рядка є дані бухгалтерського обліку, зокрема сальдо за дебетом субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами» на кінець звітного періоду. Суми за цим субрахунком включаються до складу поточної дебіторської заборгованості, якщо очікується, що вони будуть погашені протягом нормального операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу. У випадку, якщо термін погашення перевищує 12 місяців, така заборгованість відображається у складі необоротних активів[20].

Порядок відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку та в Балансі підприємства представлено в **Додатку Є**.

У Звіті про фінансові результати (форма №2) відображаються основні показники діяльності підприємства, які характеризують ефективність його господарських операцій. Зокрема, у цьому звіті відображаються доходи від реалізації робіт і послуг (рахунок 70 «Доходи від реалізації») та собівартість реалізації (рахунок 90 «Собівартість реалізації»), які є базовими елементами фінансового результату[14]. Ці показники безпосередньо пов'язані з розрахунками із покупцями і замовниками, адже саме факт реалізації та надходження коштів від контрагентів визначає обсяг визнаного доходу.

Доходи від реалізації формуються після переходу до покупця ризиків і вигод, пов'язаних із правом власності на послугу, та підтверджуються первинними документами (актами виконаних робіт, рахунками-фактурами тощо). Водночас собівартість реалізації відображає всі фактичні витрати підприємства, пов'язані з виконанням робіт або наданням послуг, і дозволяє визначити економічну доцільність проведених операцій[9].

Різниця між сумою доходів і собівартістю реалізації становить валовий прибуток або збиток від основної діяльності, який є ключовим індикатором фінансової ефективності підприємства. Цей показник відображає здатність підприємства отримувати прибуток від своєї основної діяльності, ефективність цінової політики, рівень витрат і рентабельність продажів. Отже, інформація про доходи, витрати та фінансові результати, подана у формі №2, має важливе

аналітичне значення як для внутрішнього управління, так і для зовнішніх користувачів фінансової звітності

У Примітках до фінансової звітності розкривається додаткова інформація щодо структури дебіторської заборгованості, термінів її погашення, сум сумнівної та безнадійної заборгованості, створення резерву сумнівних боргів. Це дозволяє користувачам оцінити реальний стан розрахунків і можливі ризики неповернення коштів[20].

У Примітках розкривається розширена інформація, що деталізує показники, відображені у балансі та звіті про фінансові результати. Зокрема, наводяться дані про структуру дебіторської заборгованості, її класифікацію за видами контрагентів, строками виникнення та термінами погашення, а також інформація про сумнівну та безнадійну заборгованість і створення резерву сумнівних боргів. Такий підхід забезпечує більш повне уявлення про стан розрахунків із покупцями та замовниками, дозволяє виявити рівень ризику неповернення коштів і оцінити фінансову стійкість підприємства.

У Примітках також зазначаються методи оцінки та обліку дебіторської заборгованості, умови її погашення, порядок списання безнадійних боргів, а також зміни у величині резерву сумнівних боргів протягом звітного періоду. Це дає змогу простежити динаміку заборгованості та виявити тенденції у взаємовідносинах із покупцями і замовниками[20].

Річна фінансова звітність подається до 28 лютого року, що настає за звітним, проміжна (квартальна) фінансова звітність подається підприємствами не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом.

Отже, відображення інформації про розрахунки з покупцями і замовниками у фінансовій звітності є завершальним етапом облікового процесу, який забезпечує прозорість фінансових результатів діяльності підприємства, контроль за своєчасністю платежів і формування достовірної картини його майнового стану.

Висновки до розділу 2

Об'єктом дослідження є підприємство ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки», що надає аудиторські та бухгалтерські послуги. Протягом 2020-2024 р. підприємство демонструвало зростання чистого доходу, хоча у 2022 та 2024 р. витрати перевищували доходи, що знижувало прибутковість. Структура активів переважно складається з оборотних активів, особливо грошових коштів, а власний капітал у пасиві залишається невеликим, що підвищує фінансову залежність від зовнішніх джерел. Показники ділової активності свідчать про ефективне управління активами, але рентабельність і операційна ефективність потребують оптимізації шляхом контролю витрат і дебіторської заборгованості.

Документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» забезпечує достовірність, законність та повноту обліку господарських операцій. Основними документами є рахунки-фактури, акти приймання-передачі робіт, податкові накладні, касові ордери, платіжні інструкції та банківські виписки, які підтверджують факт надання послуг, обсяг і вартість робіт, а також забезпечують контроль за дебіторською заборгованістю. Своєчасне і правильне оформлення цих документів гарантує точність бухгалтерського обліку та ефективність розрахунків із покупцями.

Організація синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» забезпечує достовірне відображення дебіторської заборгованості та контроль за своєчасним надходженням коштів. Синтетичний облік на рахунках 36, 70 і 90 узагальнює інформацію про стан розрахунків, доходи та собівартість наданих послуг, тоді як аналітичний облік ведеться за кожним контрагентом і договором, що дозволяє оперативно контролювати платежі, виявляти прострочені заборгованості та оцінювати платоспроможність контрагентів.

Формування резерву сумнівних боргів відповідно до П(С)БО 10 дозволяє своєчасно визнавати витрати від неповернення боргів, запобігати завищенню фінансових результатів та підтримувати фінансову стійкість і ліквідність підприємства.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ І ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

3.1 Методичні прийоми аналізу і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями і замовниками

Аналіз і внутрішньогосподарський контроль розрахунків із покупцями і замовниками є важливою складовою системи фінансового управління підприємством ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки». Вони спрямовані на своєчасне виявлення відхилень у розрахункових операціях, оцінку ефективності роботи з дебіторами, а також забезпечення реальності відображення заборгованості у бухгалтерському обліку та звітності.

Метою аналізу розрахунків із покупцями і замовниками є визначення динаміки дебіторської заборгованості, оцінка її структури, термінів погашення, а також впливу на ліквідність і платоспроможність підприємства. На основі результатів аналізу приймаються управлінські рішення щодо оптимізації обсягів продажу в кредит, удосконалення договірної роботи, підвищення ефективності стягнення боргів[12].

Внутрішньогосподарський контроль розрахунків із покупцями і замовниками забезпечує дотримання принципів достовірності, своєчасності та законності господарських операцій. Він передбачає перевірку правильності оформлення первинних документів, відповідності умов розрахунків умовам договорів, обґрунтованості виникнення дебіторської заборгованості та реальності її погашення.

Для досягнення цих цілей застосовується комплекс методичних прийомів аналізу та контролю, серед яких: горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний метод, метод порівняння, деталізація та групування даних, документальні перевірки, інвентаризація розрахунків тощо. Їх поєднання дозволяє отримати всебічну характеристику стану розрахунків із покупцями і замовниками, виявити проблемні напрями та розробити рекомендації щодо їх усунення[19].

В сучасних умовах переважна більшість підприємств неспроможні ефективно контролювати дебіторську заборгованість при розрахунках з покупцями та замовниками, яка займає вагому частку в оборотних активах, що спричиняє кризу взаємонеplateжів. Покупці, укладаючи угоди закупівлі, не прогнозують свої фінансові можливості; постачальники, попередньо отримавши оплату за продукцію і надання послуг, не виконують своїх зобов'язань; банки затримують розрахунки за наявності коштів клієнтів, затягують строки здійснення платіжних операцій, не забезпечують дисципліну розрахунків[22].

Застосування системи контролю розрахунків з покупцями та замовниками дозволяє звести до мінімуму ризику пов'язані з накопиченням дебіторської заборгованості. Одна з найважливіших особливостей контролю, яку слід враховувати в першу чергу, полягає в тому, що контроль повинен бути всеосяжним.

Контроль за розрахунками з покупцями і замовниками є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» та зниження ризиків, пов'язаних з неплатоспроможністю контрагентів. Він повинен бути невід'ємною частиною обов'язків осіб, які задіяні в цих процесах, навіть якщо це не зазначено в їх посадових інструкціях. Контроль є основою процесу управління, і в залежності від мети та цільової направленості можна застосовувати різні види контролю (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Види контролю

Вид	Мета	Завдання	Методи
1	2	3	4
Ревізія	Повна перевірка фінансово-господарської діяльності підприємства або окремих її аспектів	Виявлення порушень фінансової дисципліни. Перевірка відповідності документів фактичному стану справ. Оцінка правильності ведення обліку	Аналіз документів. Інвентаризація активів. Співставлення облікових даних з фактичними даними

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
Аудит	Незалежна оцінка фінансової звітності підприємства з метою підтвердження її достовірності та	Перевірка правильності та повноти фінансових звітів. Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю.	Вибірковий аналіз операцій. Оцінка системи внутрішнього контролю.
	відповідності чинним стандартам	Надання рекомендацій щодо поліпшення обліку та звітності	Перевірка дотримання законодавчих вимог
Тематична перевірка	Оцінка стану окремих напрямків діяльності або конкретних питань	Виявлення специфічних проблем або ризиків. Оцінка ефективності окремих процесів. Надання рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків.	Аналіз документів, що стосуються конкретної теми. Співбесіди з відповідальними особами. Оцінка результатів діяльності в межах конкретної теми.
Розслідування	Виявлення причин та обставин конкретних інцидентів або порушень	Встановлення фактів порушень. Визначення відповідальних осіб. Розробка заходів щодо попередження подібних випадків у майбутньому	Збір та аналіз доказів. Співбесіди зі свідками та учасниками подій. Документальний аналіз та експертизи.
Службове розслідування	Внутрішня перевірка фактів можливих порушень з боку співробітників підприємства	Виявлення порушень внутрішніх правил і процедур. Визначення ступеня вини співробітників. Розробка заходів дисциплінарного впливу та попередження подібних порушень у майбутньому	Аналіз внутрішніх документів та кореспонденції. Співбесіди зі співробітниками. Перевірка дотримання внутрішніх процедур та регламентів

Розроблено автором на основі [26,31,40]

Отже, контроль розрахунків з дебіторами є багатограним процесом, який може включати різні види перевірок в залежності від поставлених цілей та завдань. Важливо, щоб контрольні заходи проводилися регулярно та систематично, що забезпечить своєчасне виявлення і усунення проблем, підтримання фінансової дисципліни та стабільності підприємства.

Для забезпечення платоспроможності, ліквідності та прибутковості підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» необхідно створити ефективний механізм контролю дебіторської заборгованості. Цей механізм включає кілька ключових етапів, які дозволяють забезпечити системний підхід до управління дебіторською заборгованістю[15].

Визначення запланованих нормативних показників. На цьому етапі встановлюються стандарти та цілі для контролю дебіторської заборгованості. Вони включають:

- Термін повернення дебіторської заборгованості: встановлення максимально допустимих термінів для кожного типу дебітора.
- Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості: визначення оптимального співвідношення між виручкою та середньою дебіторською заборгованістю.
- Процент сумнівної та безнадійної заборгованості: встановлення допустимого рівня таких заборгованостей[51].

Оцінка існуючих показників діяльності підприємства. На цьому етапі проводиться збір та аналіз фактичних даних щодо дебіторської заборгованості. Оцінюються:

- Фактичні терміни повернення дебіторської заборгованості.
- Середній коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.
- Обсяг сумнівної та безнадійної заборгованості.
- Аналіз дебіторів за термінами прострочення платежів[50].

Зіставлення нормативних та фактичних показників. Цей етап передбачає порівняння встановлених нормативних показників з фактичними даними. Завданнями цього етапу є:

- Виявлення відхилень: визначення різниці між запланованими та фактичними показниками.
- Оцінка значущості відхилень: визначення ступеня впливу відхилень на фінансовий стан підприємства.

Аналіз відхилень та виявлення джерел їх формування. Це найважливіший і найбільш трудомісткий етап контролю, який включає:

- Аналіз причин відхилень: визначення внутрішніх і зовнішніх факторів, які вплинули на відхилення.
- Виявлення джерел збоїв: ідентифікація конкретних процесів або осіб, які спричинили відхилення.
- Розробка рекомендацій: формулювання конкретних заходів для усунення виявлених проблем і запобігання їх виникненню в майбутньому[61].

На основі аналізу відхилень розробляються та впроваджуються заходи щодо покращення ситуації з дебіторською заборгованістю:

- Посилення контролю за наданням кредитів: введення більш жорстких умов для нових дебіторів.
- Поліпшення процесів збору заборгованості: оптимізація процедур нагадування та стягнення платежів.
- Перегляд кредитної політики: адаптація умов кредитування до реальних умов ринку.

Після впровадження коригувальних заходів здійснюється постійний моніторинг дебіторської заборгованості:

- Регулярне зіставлення фактичних показників з нормативними: здійснення періодичних перевірок.
- Оцінка ефективності впроваджених заходів: аналіз змін у показниках дебіторської заборгованості після впровадження заходів[70].

Отже, ефективний контроль дебіторської заборгованості є необхідною умовою забезпечення фінансової стабільності підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки». Виконання всіх етапів контролю дозволяє своєчасно виявляти та усувати проблеми, пов'язані з дебіторською заборгованістю, та підтримувати оптимальний рівень ліквідності та платоспроможності.

3.2 Аналіз та класифікація заборгованості покупців та замовників для різних цілей управління

Аналіз та класифікація заборгованості покупців і замовників є ключовим елементом управлінського обліку та фінансового контролю на підприємстві. Ефективне управління дебіторською заборгованістю дозволяє своєчасно виявляти ризики неповернення коштів, оцінювати фінансовий стан контрагентів, планувати грошові потоки та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо кредитної політики підприємства.

Для різних цілей управління заборгованість покупців та замовників класифікується за різними ознаками: терміном погашення, видами контрагентів, формою розрахунків, строками нарахування, рівнем ризику неповернення та іншими критеріями. Така класифікація дозволяє не лише здійснювати детальний контроль за станом розрахунків, а й проводити аналітичні дослідження для оптимізації фінансових ресурсів підприємства, зниження дебіторського ризику та підвищення ефективності управління оборотним капіталом[65].

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» застосовуються наступні основні методи класифікації, представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Методи класифікації дебіторської заборгованості

Критерій класифікації	Вид заборгованості	Характеристика
1	2	3
За строками погашення	Короткострокова	заборгованість, термін погашення якої не перевищує 12 місяців
	Середньострокова	заборгованість з терміном погашення від 12 до 36 місяців
	Довгострокова	заборгованість, термін погашення якої перевищує 36 місяців
За рівнем ризику	Надійні контрагенти	ебіторська заборгованість, що має стабільну історію погашення
	Сумнівні борги	заборгованість, щодо якої існує ймовірність неповернення
	Безнадійні борги	борги, що підлягають списанню на збитки підприємства

За формою розрахунків	Готівкові розрахунки
	Безготівкові розрахунки
	Авансові платежі

Розроблено автором на основі [4,23,30]

Для забезпечення ефективного контролю за розрахунками з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» ведеться облік дебіторської заборгованості, який дозволяє своєчасно виявляти прострочені платежі, аналізувати динаміку розрахунків та приймати управлінські рішення щодо покращення платіжної дисципліни контрагентів.

У таблиці 3.3 наведено реєстр дебіторської заборгованості підприємства станом на 31 жовтня 2025 року, який містить інформацію про основних боржників, суми заборгованості, строки погашення та рівень прострочення платежів.

Таблиця 3.3

Реєстр дебіторської заборгованості (облік по контрагентах)

Контрагент	Дата виникнення боргу	Сума боргу, грн	Термін оплати	Кількість днів прострочення	Примітка
1	2	3	4	5	6
ТОВ «Фірма Елідон»	15.08.2025	120000,00	30 днів	20 дн.	Часткова оплата очікується
ТОВ «ТисаГаз»	01.09.2025	85000,00	45 днів	0	У строк
ТОВ «Зерно-Трейд»	20.07.2025	210000,00	30 днів	60	прострочено
ПП «Світанок»	05.09.2025	48500,00	60 днів	0	У строк
ТОВ «Татрафан»	10.06.2025	33000,00	30 днів	120	Прострочено, направлено претензію

Розроблено автором на основі даних підприємства

Згідно з даними таблиці 3.3, загальна сума дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» за 3 квартал 2025 року становить 496500,00 грн., з яких 363000,00 грн. або 73,1% це прострочені зобов'язання. Така висока частка простроченої заборгованості свідчить про наявність проблем із

дотриманням платіжної дисципліни з боку окремих контрагентів та потребує посилення контролю за своєчасністю розрахунків, а також проведення претензійно-позовної роботи щодо боржників[72].

Для більш детального вивчення стану розрахунків із покупцями та оцінки якості дебіторської заборгованості доцільно здійснювати її групування за строками виникнення та прострочення платежів. Такий аналіз дає змогу визначити частку поточних і прострочених боргів, оцінити рівень ризику неповернення коштів і своєчасно вжити заходів для покращення фінансової дисципліни клієнтів.

У таблиці 3.4 подано розподіл дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» за періодами прострочення станом на 31 жовтня 2025 року.

Таблиця 3.4

Аналіз дебіторської заборгованості за строками (в днях)

Період прострочення	Сума, грн	Частка у загальній заборгованості, %
1	2	3
До 30 днів	133500,00	26,9
31–60 днів	120000,00	24,2
61–90 днів	210000,00	42,3
Понад 90 днів	33000,00	6,6
Всього	496500,00	100

Розроблено автором на основі даних підприємства

Як свідчать дані таблиці 3.4, значна частка дебіторської заборгованості припадає на борги зі строком понад 60 днів 48,9%, що вказує на наявність проблем зі своєчасним погашенням заборгованості з боку окремих контрагентів. Така ситуація може негативно впливати на ліквідність підприємства та потребує посилення контролю за станом розрахунків, ужиття заходів зі стягнення прострочених сум і перегляду умов відстрочки платежів для ненадійних покупців.

Для оцінки тенденцій у зміні обсягів дебіторської заборгованості важливо здійснювати її аналіз у динаміці. Такий підхід дозволяє простежити, як змінювався рівень заборгованості протягом звітної періоду, визначити періоди

зростання або скорочення боргів, а також оцінити ефективність проведеної роботи зі стягнення коштів від покупців[69].

У таблиці 3.5 наведено дані про динаміку дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» за період 2020-2024 року, що відображають рух коштів, надходження від дебіторів та зміни залишку заборгованості на кінець кожного року.

Таблиця 3.5

Динаміка дебіторської заборгованості за 2020-2024 р.

Роки	Сальдо на початок, грн	Надходження від дебіторів	Нові продажі у кредит	Сальдо на кінець, грн	Зміна, %
1	2	3	4	5	6
2020 р.	10333,5	56840,3	39839,0	6667,8	-64,6
2021 р.	6667,8	185299,9	180000,00	1367,9	-79,5
2022 р.	1367,9	190000,00	191313,7	2681,6	+96
2023 р.	2681,6	227733,5	220000,00	5051,9	+88,4
2024 р.	5051,9	182685,2	180000,00	2366,7	-46,8

Розроблено автором на основі даних підприємства

Як видно з даних таблиці 3.5, Дебіторська заборгованість підприємства протягом 2020-2024 рр. зазнавала суттєвих коливань, змінюючись як у бік зниження, так і зростання. Це свідчить про нестабільність розрахункової дисципліни покупців.

У 2020-2021 та 2024 роках спостерігалось зменшення дебіторської заборгованості: у 2020 році вона скоротилася на 64,6%, у 2021 році ще на 79,5%, а у 2024 році на 46,8%. Таке різке зниження пояснюється високими обсягами надходжень від дебіторів, що перевищували продажі у кредит, активізацією роботи з боржниками та можливим посиленням умов кредитування. Натомість у 2022-2023 роках відбулося значне зростання дебіторської заборгованості: на 96% у 2022 році та на 88,4% у 2023 році. Основними причинами цього стали збільшення обсягів реалізації у кредит, погіршення платіжної дисципліни клієнтів, а також розширення кола покупців та зміна умов співпраці. Значні річні коливання показника - від зменшення на 79,5% до зростання на 96% свідчать про відсутність стабільної кредитної політики та про суттєві зміни в обсягах продажів та умовах збуту. Загалом підприємство демонструє здатність

ефективно скорочувати дебіторську заборгованість, що проявляється у результатах 2020-2021 та 2024 років, однак періоди її зростання вказують на підвищені ризики та потребу в оптимізації кредитних лімітів, термінів оплати й посиленні контролю за боржниками[69].

Отже, проведений аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» свідчить про наявність певних проблем у сфері розрахунків із покупцями та замовниками. Загальна сума дебіторської заборгованості станом на 31 жовтня 2025 року становить 496500,00 грн., із яких 363000,00 грн (73,1%) це прострочені зобов'язання. Така ситуація вказує на значний обсяг коштів, вилучених з обігу підприємства, що може негативно позначитися на його ліквідності.

Структурний аналіз за строками свідчить, що борги зі строком понад 60 днів становлять 48,9%, тобто майже половину всієї заборгованості. Це вказує на наявність системних труднощів зі стягненням коштів від окремих контрагентів і потребує посилення контролю за своєчасністю платежів, а також впровадження заходів щодо зниження ризику неповернення боргів.

Динамічний аналіз показав, що дебіторська заборгованість підприємства протягом 2020-2024 рр. має нестабільний характер, з чергуванням значних спадів і зростань. Незважаючи на окремі роки з різким зменшенням боргів, у 2022–2023 рр. спостерігалось суттєве накопичення заборгованості, що свідчить про проблеми з платіжною дисципліною.

Узагальнюючи результати, можна зробити висновок, що для покращення стану дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» доцільно:

- посилити контроль за дотриманням строків оплати з боку покупців;
- запровадити систему кредитних лімітів і фінансових стимулів для своєчасних розрахунків;
- активізувати претензійно-позовну роботу щодо боржників із простроченням понад 60 днів;
- проводити щомісячний моніторинг динаміки дебіторської заборгованості для оперативного прийняття управлінських рішень.

3.3 Внутрішньогосподарський контроль заборгованості покупців та замовників

Щоб забезпечити ефективний контроль за розрахунковими операціями, використовуються різні методи перевірки, такі як аналіз фінансової звітності, порівняння розрахункових документів з записами бухгалтерського обліку, перевірка достовірності та автентичності підписів та печаток на документах тощо.

Інвентаризація розрахунків може бути проведена суцільно або вибірково. Суцільна інвентаризація передбачає перевірку всіх розрахункових операцій підприємства, тоді як вибіркова інвентаризація може бути здійснена лише для певних категорій операцій або за певний період часу. Обидва підходи мають свої переваги та застосовуються в залежності від потреб та можливостей підприємства[35].

Усі ці методи допомагають забезпечити точність та достовірність розрахункових операцій, що в свою чергу сприяє ефективному управлінню фінансами та забезпеченню безперервності виробничого процесу.

Об'єкти контролю стану розрахунків з покупцями і замовниками представлено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Об'єкти контролю стану розрахунків з покупцями і замовниками

Об'єкти контролю стану розрахунків з покупцями і замовниками			
1	2	3	4
Операції з обліку розрахунків з покупцями і замовниками	Записи в реєстрах обліку та звітності	Про порушення ведення обліку, недостачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів, постановках правоохоронних органів	Елементи облікової політики Форми бланків документів, реєстрів обліку, звітності - Порядок укладання договору про повну матеріальну відповідальність - Порядок проведення інвентаризації розрахунків

Розроблено автором на основі [15,18,48]

Незалежно від методу перевірки, в процесі контролю необхідно встановити:

- реальність заборгованості;
- термін та причини виникнення заборгованості;
- правильність відображення залишків у бухгалтерському балансі;
- реальність повернення та обґрунтованість списання заборгованості;
- суми заборгованості, з якими минули строки позовної давності;
- правильність віднесення заборгованості на рахунки обліку та відображення у фінансовій звітності;
- наявність актів звірки розрахунків або гарантійних листів, в яких боржники визнають заборгованість та дотримання строків позовної давності[18].

Перед здійсненням контролю розрахункових операцій, необхідно визначити його основні завдання:

- оцінка розрахунково-платіжної дисципліни. Для оцінки стану розрахунково-платіжної дисципліни необхідно аналізувати всі види розрахунків з кредиторами підприємства, включаючи взаємовідносини з постачальниками, банками та іншими контрагентами. Оцінка включає аналіз строків оплати, наявності прострочених платежів, рівня виконання фінансових зобов'язань та інших показників, що відображають стан платіжної дисципліни.

- виявлення порушень нормативно-правових актів. Під час контролю слід виявити будь-які факти порушень чинних нормативно-правових актів, пов'язаних з правомірністю, доцільністю та обґрунтованістю управлінських рішень при виконанні розрахункових операцій. Це може включати, невідповідність договорів, порушення валютного законодавства, недотримання фінансових зобов'язань та інші.

- розробка заходів з попередження порушень. Після виявлення порушень необхідно розробити та впровадити заходи з попередження зловживань та порушень при здійсненні розрахункових операцій. Ці заходи включають удосконалення внутрішніх контрольних процедур, додаткове навчання персоналу, впровадження нових технологій управління фінансами та інші заходи, спрямовані на забезпечення дотримання нормативно-правових вимог.

Цей комплекс заходів допомагає забезпечити ефективний контроль за розрахунковими операціями підприємства та запобігти можливим порушенням, що можуть негативно вплинути на його діяльність та репутацію[50].

Основними напрямками контролю є:

– Перевірка документації. Перевірка наявності та правильності оформлення договорів, первинних та інших документів, що регулюють відносини з покупцями. Це включає перевірку договорів на відповідність законодавству, наявність необхідних підписів та печаток, а також відповідність умов договорів умовам бухгалтерського обліку.

В таблиці 3.7 представлено результати перевірки документації щодо взаєморозрахунків із покупцями

Таблиця 3.7

Результати перевірки документації щодо взаєморозрахунків із покупцями

Документ/ контрольний показник	Норма / Вимога	Фактичний стан	Виявлені порушення / Примітка
1	2	3	4
Кількість договорів, що підлягали перевірці	100 % договорів за період (15 шт.)	Перевірено 15 договорів	-
Договори без підписів обох сторін	0	1 договір	Відсутній підпис покупця
Договори з простроченим строком дії	0	2 договори	Договори не були пролонговані своєчасно
Договори з невідповідністю умов оплати даним бухгалтерському обліку	0	3 договори	Розбіжності між строками оплати в договорі та у системі обліку
Кількість перевірених актів наданих послуг	120 актів	Перевірено 120 актів	-
Акти з некоректними датами	0	5 актів	Дата акта не відповідає даті виконання послуг
Акти без підпису замовника	0	2 акти	Потрібне дооформлення
Відсоток первинних документів, що відповідають вимогам законодавства	100%	92%	11 документів потребують коригування
Загальний рівень відповідності документації		88%	Є необхідність посилення контролю

Розроблено автором на основі [15,18,48]

– Аналіз фінансової звітності. Проведення аналізу фінансової звітності підприємства ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» для виявлення будь-яких

відхилень або аномалій у показниках зобов'язань та розрахункових операцій. Це допоможе виявити можливі помилки або недоліки в бухгалтерському обліку та управлінських рішеннях.

– Аудит внутрішнього контролю. Проведення аудиту внутрішнього контролю для оцінки ефективності системи контролю та забезпечення дотримання внутрішніх процедур. Це включає перевірку правильності розподілу обов'язків, належного розподілу повноважень та виконання встановлених процедур забезпечення якості даних.

– Аналіз управлінських рішень. Проведення аналізу управлінських рішень, що стосуються розрахункових операцій з покупцями. Це допоможе виявити можливі відхилення від встановлених процедур та вжити необхідні заходи для їх усунення[39].

Ці методи дозволяють забезпечити надійність та достовірність даних бухгалтерського обліку операцій з зобов'язаннями, а також впевнитися в дотриманні умов договорів та законодавчих вимог.

Джерелами інформації для контролю операцій з покупцями і замовниками є:

- первинні документи (рахунки-фактури, виписки банку, акти виконаних рбт, касові ордери);
- облікові реєстри (журнали-ордери №1, 2, 9, Головна книга);
- звітність підприємства (форма №1 «Баланс», декларації з податку на прибуток, з ПДВ);
- акти звірки взаєморозрахунків; дані інвентаризації тощо[28].

Основним об'єктом є розрахунки з покупцями і замовниками.

Перевірка правильності оплати за реалізовані матеріальні цінності та повноти списання відвантажених цінностей є важливим етапом контролю розрахункових операцій. Це допоможе впевнитися в тому, що підприємство отримує від покупців належну оплату за надані послуги або товари, а також що вони списуються з обліку у відповідності до фактичного їх відвантаження.

Під час перевірки виконуються наступні заходи:

– Порівняння оплати та відвантаження. Перевірка відповідності суми оплати за реалізовані товари або послуги фактичній кількості і вартості відвантажених цінностей. Це включає порівняння даних з реєстраційними документами, рахунками-фактурами та іншою відповідною документацією.

– Перевірка повноти списання. Визначення, чи всі відвантажені цінності були включені до списання з обліку. Це допоможе уникнути можливих помилок при внесенні даних в бухгалтерський облік та забезпечить точність фінансової звітності.

– Аналіз контрактів та умов оплати. Перевірка умов договорів та документів на предмет правильності встановлених цін, умов оплати, строків поставки та інших важливих аспектів. Це допоможе впевнитися, що всі умови оплати виконуються відповідно до угоди між сторонами.

– Аналіз фінансових звітів. Перевірка відповідності даних в бухгалтерському обліку з відповідними розділами фінансових звітів. Це допоможе виявити будь-які відхилення або невідповідності та вжити відповідних заходів для їх усунення[18].

Контроль розрахункових операцій з покупцями починається з перевірки правильності оплати та повноти списання відвантажених цінностей і є важливим етапом в забезпеченні правильності фінансової звітності та фінансової стійкості підприємства.

Порівняння залишків заборгованості за кожним видом розрахунків на одну і ту саму дату між даними аналітичного обліку і синтетичним рахунком 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», а також їх порівняння з Головною книгою і Балансом, є важливим етапом контролю розрахункових операцій[4].

Якщо виникають розходження, контролер повинен перевірити реальність і документальну обґрунтованість заборгованості за кожним покупцем чи замовником. Розходження можуть бути наслідком занедбаності обліку розрахункових операцій або результатом зловживань.

Кожна сума заборгованості на рахунку 36 розглядається з погляду виникнення боргу, причини і давності її створення, а також реальності

одержання. Під час контролю дебіторської заборгованості важливо з'ясувати її категорії, які можуть включати такі аспекти, як:

- Чи має боржник сплатити визначену суму протягом певного періоду часу?
- Чи може боржник виплатити свій борг в повному обсязі?
- Чи є боржником надійна особа або підприємство з довгостроковою платіжною історією?
- Чи виникла заборгованість недавно?

Ці аспекти допоможуть уточнити, які суми заборгованості варто вважати надійними та які можуть потребувати додаткової уваги чи заходів щодо врегулювання.

Необхідно встановити:

- чи укладені договори поставки продукції;
- чи правильно вираховуються суми, належні підприємству за відвантажену продукцію.

Врахування знижок та повернення продукції покупцями є важливими аспектами контролю дебіторської заборгованості. Ці фактори можуть впливати на кінцеву суму заборгованості та її структуру[52].

Для здійснення ефективного контролю також важливо мати інформацію про відсоток безнадійної дебіторської заборгованості. Це допомагає перевірити інформацію про створення резерву сумнівних боргів. Згідно з принципом обережності, підприємство має визначити суму безнадійних боргів наприкінці року і створити резерв для їх погашення за рахунок витрат поточного року.

Для отримання інформації про реальний стан дебіторської заборгованості можна надіслати листи-запити підприємствам-боржникам для звірки даних. Також можна провести самостійні зустрічні перевірки, щоб підтвердити достовірність інформації. Ці дії допоможуть підтвердити точність обліку та забезпечити правильність фінансових звітів підприємства.

Вивчення аналітичних рахунків за кожним дебітором є ключовим для контролю дебіторської заборгованості. Важливо переконатися, що немає знеособлених аналітичних рахунків і всі платежі належним чином відображені. Аналіз показників якості та ліквідності дебіторської заборгованості є також важливим. Це допомагає визначити, якість та ймовірність повернення заборгованості в повному обсязі. Регулярне ведення відомостей обліку з покупцями і замовниками дозволяє аналізувати стан дебіторської заборгованості за строками виникнення та вчасно приймати заходи для усунення простроченої заборгованості[4].

Щомісячний аналіз такої інформації дає можливість бухгалтеру та управлінню ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» аналізувати дебіторську заборгованість і вживати відповідних заходів щодо управління нею. Внутрішня звітність підприємства служить основою для проведення такого аналізу та використовується для потреб управління.

3.4 Узагальнення матеріалів аналізу і контролю для прийняття управлінських рішень з оптимізації заборгованості

Ефективне управління дебіторською заборгованістю є важливою складовою фінансової стратегії підприємства, оскільки від своєчасного надходження коштів залежить ліквідність, фінансова стійкість та можливість реалізації поточних і стратегічних планів. Для прийняття обґрунтованих управлінських рішень необхідно узагальнити результати аналізу та внутрішньогосподарського контролю за розрахунками з покупцями і замовниками, оцінити структуру та динаміку заборгованості, визначити ризики неповернення коштів і виявити проблемні напрями у системі розрахунків.

Аналіз заборгованості проводився за такими напрямками:

– структурний аналіз заборгованості – визначено співвідношення поточної та довгострокової заборгованості, частку прострочених боргів та дебіторської заборгованості, що підлягає списанню;

– динамічний аналіз – встановлено тенденції зміни обсягів заборгованості за звітні періоди, що дозволяє виявити періоди максимального навантаження на фінансові ресурси;

– аналіз ефективності управління дебіторською та кредиторською заборгованістю – розраховано показники обіговості та тривалості інкасації, що дозволяє оцінити ефективність роботи з контрагентами;

– факторний аналіз – визначено основні причини виникнення заборгованості: несвоєчасне виконання договірних зобов'язань контрагентами, недостатня дисципліна внутрішніх підрозділів, коливання попиту тощо[12].

Контроль заборгованості здійснювався на основі:

- моніторингу виконання платіжних зобов'язань контрагентами;
- регулярного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості;
- порівняння фактичних показників з плановими та нормативними;
- використання внутрішніх регламентів щодо своєчасного надходження та погашення боргів.

Результати проведеного аналізу свідчать, що значна частка боргів ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» має прострочений характер, що підвищує ризик неповернення коштів і потребує посилення контролю за дотриманням строків оплати. Узагальнення цих матеріалів створює інформаційну основу для розроблення практичних заходів щодо оптимізації дебіторської заборгованості, удосконалення кредитної політики та зміцнення фінансової дисципліни контрагентів.

Для оптимізації дебіторської заборгованості доцільно запровадити комплекс управлінських заходів. Серед них посилення контролю за своєчасністю оплати шляхом щотижневого моніторингу розрахунків із покупцями та формування звітів про стан заборгованості. Варто встановити індивідуальні кредитні ліміти для контрагентів та впровадити систему фінансового стимулювання своєчасних платежів, наприклад через знижки або бонуси. Необхідно активізувати претензійно-позовну роботу щодо боржників із простроченням понад 60 днів та вдосконалити умови договорів, включаючи

штрафні санкції за несвоєчасну оплату. Крім того, ефективним інструментом є використання автоматизованих систем обліку та аналітики, що дозволяють прогнозувати ризики неповернення коштів і оперативно реагувати на накопичення боргів[24].

Для оцінки ефективності управлінських заходів щодо оптимізації дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» доцільно порівняти стан розрахунків після впровадження конкретних заходів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Ефективність заходів щодо оптимізації дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»

Заходи	Стан до впровадження	Очікуваний результат	Стан після впровадження	Відхилення / Коментар
1	2	3	4	5
Контроль за своєчасністю оплати (щотижневий моніторинг)	Прострочені платежі 73,1%	Зменшення частки простроченої заборгованості	Прострочені платежі 50%	Зменшення на 23,1%
Встановлення індивідуальних кредитних лімітів	5 контрагентів перевищували допустимий ліміт	Борги не перевищують ліміти	2 контрагенти перевищили ліміт	Частковий успіх, потрібно переглянути умови
Фінансове стимулювання своєчасної оплати (знижки/бонуси)	Середній термін оплати — 75 днів	Скоротити термін оплати	Середній термін оплати — 50 днів	Скорочення на 25 днів
Претензійно-позовна робота боржників >60 днів	48,9% боргів >60 днів	Погашення прострочених сум	29% боргів >60 днів	Погашено 40% прострочених сум
Удосконалення умов договорів (штрафи за прострочення)	12 нових прострочень за місяць	Зменшити кількість нових прострочень	9 нових прострочень	Зниження на 25%
Автоматизація обліку та аналітики	Ризики виявлялися несвоєчасно	Своєчасне виявлення ризиків	90% ризиків виявлено завчасно	Поліпшення контролю і прогнозування

Розроблено автором на основі даних підприємства

Такий підхід дозволяє наочно визначити, наскільки застосовані методи – контроль за своєчасністю оплати, встановлення кредитних лімітів, фінансове стимулювання, претензійно-позовна робота, удосконалення умов договорів та

автоматизація обліку сприяли зменшенню прострочених платежів, скороченню середніх строків оплати та зниженню ризиків неповернення коштів.

Аналіз результатів впроваджених заходів показує, що застосовані управлінські дії мали позитивний вплив на стан дебіторської заборгованості. Частка прострочених платежів зменшилася з 73,1% до 50%, середній термін оплати скоротився з 75 до 50 днів, а борги контрагентів зі строком понад 60 днів зменшилися на 40%. Впровадження фінансового стимулювання, системи кредитних лімітів, удосконалення договорів та автоматизації обліку дозволило підвищити ефективність контролю та прогнозування ризиків неповернення коштів.

Таким чином, проведені заходи підтверджують доцільність системного підходу до управління дебіторською заборгованістю, підвищують фінансову дисципліну контрагентів і створюють основу для подальшого зміцнення платіжної дисципліни та стабільності грошових потоків підприємства.

На основі узагальнених матеріалів аналізу та контролю можна сформулювати рекомендації для управління заборгованістю.

Оптимізація дебіторської заборгованості є важливим елементом фінансового стану підприємства, оскільки її розмір безпосередньо впливає на ліквідність та обіговість коштів. Оптимізація дебіторської заборгованості передбачає комплекс заходів, спрямованих на зменшення прострочених платежів, підвищення платоспроможності клієнтів та забезпечення стабільного грошового потоку:

- встановлення чітких термінів оплати та штрафних санкцій за прострочення;
- впровадження системи попереднього аналізу платоспроможності контрагентів;
- активізація роботи зі стягнення прострочених боргів[50].

Для ефективного управління заборгованістю підприємству необхідно впровадити комплекс загальних управлінських заходів, що дозволяють контролювати фінансові потоки, зменшувати ризики прострочених платежів та

підтримувати стабільну ліквідність. Встановлення внутрішніх нормативів дозволяє впорядкувати управління фінансами та контролювати ризики неплатежів[34].

Фінансова дисципліна є ключовою умовою своєчасного виконання зобов'язань та забезпечення стабільності грошових потоків. Комплексне застосування загальних управлінських рішень дозволяє:

- систематично контролювати стан заборгованості;
- своєчасно виявляти та усувати фінансові ризики;
- забезпечити стабільність грошових потоків і підвищити фінансову стійкість підприємства;
- формувати культуру фінансової дисципліни серед співробітників, що є ключовим фактором успішного управління фінансами[31].

Завдяки цьому підприємство може не лише зменшити обсяг проблемної заборгованості, а й підвищити ефективність використання власних ресурсів та планувати розвиток з урахуванням реальних фінансових можливостей.

Висновки до розділу 3

Аналіз і внутрішньогосподарський контроль розрахунків із покупцями і замовниками на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» дозволяє своєчасно виявляти відхилення, оцінювати ефективність роботи з дебіторами та забезпечувати достовірність обліку. Використання методичних прийомів аналізу (горизонтального і вертикального, коефіцієнтного, групування даних) та різних видів контролю (ревізія, аудит, тематичні перевірки, розслідування) забезпечує системний підхід до управління дебіторською заборгованістю. Це сприяє підтриманню ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності підприємства, а також знижує ризики неповернення коштів.

Аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» показав, що загальна сума заборгованості станом на 31 жовтня 2025 року становить 496500 грн, з яких 73,1% – прострочені платежі. Структурний аналіз

свідчить, що борги зі строком понад 60 днів складають майже половину заборгованості (48,9%), що вказує на проблеми з платіжною дисципліною контрагентів. Динамічний аналіз за 2020-2024 рр. виявив нестабільний характер заборгованості з періодами значного зростання та зменшення, що підкреслює необхідність посилення контролю та оптимізації кредитної політики. Для покращення стану розрахунків доцільно впровадити контроль за строками оплати, систему кредитних лімітів, активізувати претензійну роботу та здійснювати регулярний моніторинг дебіторської заборгованості.

Для забезпечення ефективного контролю розрахункових операцій використовуються методи перевірки документів, аналіз фінансової звітності, аудит внутрішнього контролю та аналіз управлінських рішень. Основні завдання контролю включають оцінку платіжної дисципліни, виявлення порушень нормативно-правових актів та розробку заходів для запобігання зловживанням. Регулярний щомісячний моніторинг дебіторської заборгованості дозволяє вчасно виявляти прострочені платежі та приймати управлінські рішення щодо їх стягнення.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю забезпечує ліквідність і фінансову стійкість підприємства. Аналіз показав значну частку прострочених боргів, що потребує посилення контролю та оптимізації розрахунків. Впроваджені заходи - контроль оплат, кредитні ліміти, стимулювання платежів, претензійна робота та автоматизація обліку зменшили прострочення та скоротили середній термін оплати. Системний підхід до управління заборгованістю підвищує фінансову дисципліну контрагентів і стабілізує грошові потоки підприємства.

ВИСНОВКИ

В роботі було розглянуто облік і аналіз і внутрішній контроль розрахунків з покупцями та замовниками. В процесі аналізу літературних джерел було з'ясовано, що дебіторська заборгованість є ключовим елементом фінансово-господарських відносин підприємства, оскільки забезпечує надходження доходів і безпосередньо впливає на ліквідність та платоспроможність. Вона має подвійну природу: з одного боку виступає економічним ресурсом підприємства, а з іншого – правовим зобов'язанням дебітора сплатити борг. Основними причинами виникнення заборгованості є нерівночасне виконання договірних зобов'язань, нестача коштів у контрагентів, а також економічні та організаційні фактори.

Дебіторська заборгованість класифікується за строками погашення, рівнем ризику та формами розрахунків, що дозволяє ефективно організувати облік і контроль. Управління та контроль за дебіторською заборгованістю включають оцінку платоспроможності контрагентів, створення резерву сумнівних боргів, застосування штрафних санкцій та використання фінансових інструментів для мінімізації ризиків. Системний аналіз і своєчасний контроль за дебіторською заборгованістю сприяють стабільності фінансових потоків та підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Ефективна організація бухгалтерського обліку розрахунків із покупцями та замовниками базується на дотриманні чинного законодавства та нормативно-правових актів і передбачає чітке визначення моменту виникнення дебіторської заборгованості та її документальне оформлення. Дебіторська заборгованість розглядається як майнове право підприємства, що забезпечує отримання грошових коштів або інших активів, та виступає фінансовим активом, впливаючи на ліквідність і фінансову стійкість. Вона виникає внаслідок виконання договірних зобов'язань і може мати різні форми та строки погашення, що потребує класифікації та контролю.

Базою дослідження стало ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» (код ЄДРПОУ 32409677). Основний вид діяльності компанії за КВЕД – 69.20 «Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування». Компанія має офіси у Львові та Києві, здійснюючи діяльність по всій території України.

Бухгалтерський облік на підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» організований відповідно до законодавства України та внутрішньої облікової політики, що забезпечує достовірність, повноту та своєчасність облікових даних. Облікова політика підприємства включає класифікацію активів і зобов'язань, методи оцінки запасів і нарахування амортизації, порядок ведення аналітичного обліку та документообігу. Бухгалтерська служба має чітку структуру і висококваліфікований персонал, що сприяє ефективному виконанню облікових та контрольних функцій.

Документальне оформлення розрахунків з покупцями і замовниками є ключовим елементом бухгалтерського обліку, що забезпечує достовірність і законність фінансової інформації.

На підприємстві ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» первинні документи складаються безпосередньо під час або після здійснення господарських операцій для повного і своєчасного відображення даних в обліку.

Документи містять обов'язкові реквізити: найменування сторін, дату, зміст і обсяг операції, підписи відповідальних осіб, що підтверджує законність і повноту угоди.

Система документообігу на підприємстві організована відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативів, що гарантує точність, повноту та своєчасність бухгалтерського обліку.

Організація синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками на ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» дозволяє контролювати надходження коштів та достовірно відображати дебіторську заборгованість. Рахунки 70 «Доходи від реалізації» та 90 «Собівартість

реалізації» забезпечують облік доходів і витрат, необхідних для визначення фінансового результату підприємства.

Аналітичний облік у розрізі контрагентів, договорів та операцій підвищує ефективність контролю за оплатою та планування грошових потоків.

Сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» впливає на ліквідність і достовірність фінансової звітності. Формування резерву сумнівних боргів відповідно до П(С)БО 10 дозволяє своєчасно відобразити можливі втрати та контролювати розрахунки з боржниками, що забезпечує фінансову стабільність підприємства.

Інформація про розрахунки з покупцями і замовниками є ключовою для оцінки дебіторської заборгованості, ефективності збуту та фінансової дисципліни ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки». Її відображення у формі №1 «Баланс» та формі №2 «Звіт про фінансові результати» забезпечує достовірність фінансового стану, ліквідності та платоспроможності підприємства. Примітки до звітності розкривають додаткову інформацію про структуру, строки погашення та резерв сумнівних боргів, що дозволяє оцінити ризики неповернення коштів і фінансову стійкість підприємства.

Контроль і аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» забезпечують своєчасне виявлення проблем у розрахунках із покупцями та підтримку фінансової стабільності. Впровадження системи внутрішнього контролю та регулярного моніторингу дозволяє оцінювати ефективність кредитної політики, структуру та терміни погашення заборгованості. Це сприяє оптимізації процесів стягнення боргів, підвищенню ліквідності та платоспроможності підприємства. Динаміка заборгованості показує тенденцію до зростання, особливо у серпні-жовтні 2025 року, тому необхідно впровадити контрольні, стимулюючі та претензійно-позовні заходи для покращення фінансової дисципліни покупців.

Контроль розрахункових операцій з покупцями забезпечує достовірність обліку, правильність фінансової звітності та своєчасність платежів. Для цього використовуються перевірка документів, аналіз фінансових звітів, аудит

внутрішнього контролю та інвентаризація дебіторської заборгованості. Регулярний аналіз стану заборгованості та створення резерву сумнівних боргів дозволяє ефективно управляти ризиками та забезпечувати фінансову стабільність підприємства.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» дозволить зменшити частку прострочених платежів, скоротити середній термін оплати та підвищити фінансову дисципліну контрагентів. Запроваджені заходи — контроль своєчасності оплати, кредитні ліміти, фінансове стимулювання, удосконалення договорів та автоматизація обліку сприяли покращенню прогнозування та управління ризиками неповернення коштів. Системний підхід до оптимізації заборгованості забезпечує стабільність грошових потоків, ліквідність підприємства та підвищує ефективність використання ресурсів. Це створює основу для подальшого розвитку та фінансової стійкості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «BAS Бухгалтерія»): навч. посіб. Тетяна Демченко; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2022. 185 с.
2. Аналіз фінансового стану підприємств. О. С. Роева. Молодий вчений. 2018. №5(1). С. 323-327.
3. Афанас'єва І.І., Голованова Д.О. Ідентифікація облікової політики та облікової оцінки. Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика. Збірник наукових праці XIII міжнародної науково-практичної інтернетконференції (м. Київ, 24 листопада 2022 р.). Київ. НАУ. 2022. С. 14-16.
4. Бірюкова А. О. Умови виникнення дебіторської заборгованості на підприємстві. Вісник Чернігівського національного технологічного університету [наук. збірник]. Серія: Економічні науки. URL: <https://economic-vistnic.stu.cn.ua>
5. Безверхий К.В. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція про його застосування. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 150 с.
6. Бойчук Т. Формування облікової політики підприємства: мета, побудова та сфера застосування. Бойчук Т. Економічний аналіз. 2020. Вип. 6. С. 36-38.
7. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник Ф. Ф. Бутинець Житомир, ПП. «Рута», 2016. 218 с.
8. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою): навчальний посібник. Л. І. Жидеєва, О. П. Колісник; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь: УДФСУ, 2020. 178 с.
9. Бухгалтерський облік (загальна теорія): електрон. навч.-метод. комплекс/уклад.: О. І. Тивончук, О. С. Лемішовська. 2019 URL: <http://vns.lpnu.ua>

10. Воронко О. С., Штепа Н. П., Економічний аналіз. Навчальний посібник Львів: «Новий Світ-2000», 2018. 279 с.
11. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.
12. Внутрішній контроль: навч. посіб. Пугаченко О.Б., Шалімова Н.С. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.
13. Гресь Н. Л. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. пос. Н. Л. Гресь, К. К. Недоступ / за заг. ред. проф. М. Т. Теловатої; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2021. 152 с.
14. Гринюк І. М. Модель управління дебіторською заборгованістю. І.М. Гринюк Економіка України. 2017. №2. С.37-48.
15. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
16. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 372 с.
17. Жмінська Л.А. Економічна сутність управління оборотними коштами. Вісник НТУ «ХП». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Х.: НТУ «ХП. 2023. №67. С. 75-79.
18. Задача С. Особливості обліку та аудиту дебіторської заборгованості. С. Задача Фінансовий контроль. 2016. №10. С.19-23.
19. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.
20. Звітність підприємств: Навч. посіб. В. П. Пантелєєв, О. А. Юрченко, Г. М. Курило, К. В. Безверхий; за заг. редакцією д.е.н., проф. В.П. Пантелєєв. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 432 с.
21. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій від 30 листопада 1999 року №291 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://www.rada.gov.ua>

22. Качанова Т. Внутрішньогосподарський контроль: стан і шляхи вдосконалення. URL: <http://sophus.at.ua>

23. Колісник О. П. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості. О. П. Колісник, Ю. Р. Семенюк, В. О. Судак. Ефективна економіка. 2023. №10. URL: <https://www.nayka.com.ua>

24. Кондукова Е.В. Аналітичні аспекти податкового дослідження стану розрахунків з контрагентами // Сталий розвиток економіки. 2018. №3. С. 285-290.

25. Кононенко Л. В. Інноваційний розвиток системи бухгалтерського обліку як інформаційного забезпечення діяльності підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. Кропивницький: ЦНТУ, 2018. Вип. 33. С. 144-152.

26. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: Навч. посіб. Ч.П/Н.Л. Шишкова; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Д.: НТУ «ДП», 2021. 155 с.

27. Коптєва Г.М. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібн. Х.: Видавництво «Підручник НТУ «ХП», 2018. 493 с.

28. Конспект лекцій з дисципліни «Звітність підприємств» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 071 «Облік і звітність в оподаткуванні». Укл. Будько О.В. Кам'янське: ДДТУ, 2020. 117 с.

29. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. М.Я. Коробов. К.: Т-во «Знання», КОО, 2018. 294 с.

30. Костюнік О. В. Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості О.В. Костюнік, Л.Л. Турова, В.М. Ковтуненко Агросвіт 2019. №6. С.29-31.

31. Кравець І. П. Напрями вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості. І. П. Кравець, Д. П. Миколаус, В. П. Квасніцька. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія,

організація обліку та оподаткування» 11-12 травня 2017 р. (ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль). С. 91-93.

32. Кузьменко Г. І. Формування облікової політики підприємства в цілях оподаткування. Г. І. Кузьменко. Економічний простір. 2021. №56/1. С. 210-216

33. Кулик В. А., Левченко З. М. Облікова політика підприємства: навч. посіб. Київ: SBA-print, 2019. 238 с

34. Левченко З. М. Організація бухгалтерського контролю на підприємстві. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua>

35. Максимова В.Ф., Пеліпадченко Р.О. Концептуальні засади розвитку системи бухгалтерського обліку В. Ф. Максимова Економічний простір. 2017. №16. с.33-40.

36. Макаренко А.П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

37. Малюга Н. М., Цегельник Н. І. Методологія управлінського обліку: функціональне значення, принципи та стратегічний контекст. Актуальні питання економічних наук. 2025. №7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14768563>.

38. Махота А. В., Леонова Ю.О. Бухгалтерський облік та аналіз розрахунків з дебіторами. А.В. Махота, Ю.О. Леонова. URL: <http://repository.hneu.edu.ua>

39. Меліхова Т. О., Шарко Д. М. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків з покупцями на підприємстві. Запоріжжя, 2020. С. 30–36.

40. Мелень О. В. Дебіторська заборгованість: актуальні питання організації обліку заборгованості. О. В. Мелень Труды XI Міжнародної науково-практичної конф. «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум -2016» 6-8 грудня 2016 р. Х.: НТУ «ХПІ», 2016 р. с. 35-37.

41. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 29. 12. 2000 р. No 356. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

42. Мурашко, Т. Д. Первинні документи бухгалтерського обліку. Право знати все про податки і збори: зб. тез. доп. міжнар. наук.-прак. конф. м. Київ, 2016. С.4-23.

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. №73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

44. Національне положення (стандарт) 9 «Запаси», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

45. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджений наказом Міністерства фінансів України від №290 29.11.1999 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

46. Національне положення (стандарт) 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

47. Облікова політика: навч. посіб. Г. М. Давидов, В. М. Савченко, О. В. Пальчук, та ін.; за заг. ред. Г.М. Давидова. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.

48. Облік і оподаткування у питаннях та відповідях. Є. В. Калюга та ін. Київ: ЦП «Компринт», 2019. 378 с.

49. Облік, оподаткування і контроль в управлінні, 14 квітня 2021 р. Кропивницький, 2021. 177 с.

50. Оляднічук Н.В. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. №47. С. 86–92. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua>

51. Пакало К.Л. Сутність дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями і замовниками. К.Л.Пакало, О.Г. Чепець Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: колективна монографія за заг. ред. І.П. Приходька Дніпро: Пороги, 2020. С. 68-78.

52. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль, 2020. 363 с.

53. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 лист. 1999 р. №291 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://search.ligazakon.ua>

54. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2756-УІ [із змінами та доповненнями] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Наказ Міністерства фінансів України No 237 від 08 жовт. 1999 р. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

56. Положення (стандарт) фінансового обліку №13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30. 10. 2001 року №559. URL: <http://www.Min fin.Gov.ua>

57. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене наказом МФУ від 24.05 1995 року №88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

58. Пономаренко Н. М. Організаційно-методичні аспекти обліку розрахункових операцій підприємства. Н. М. Пономаренко. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 1(45). Т.2 С. 116 -120. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

59. Практикум з бухгалтерського обліку: навч.-практ. посіб. В.Є. Слюсаренко, 2016. 224 с.

60. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16 лип. 1999 р. «№996-XIV. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

61. Про затвердження положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 р. № 879. URL: <http://www.rada.gov.ua>

62. Салига К.М. Покращення фінансового стану підприємств шляхом управління дебіторською заборгованістю К.М. Салига Економіка та держава. 2016. №12. С.65-67.

63. Словник економіста та підприємця. А.М. Туренко, І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко. Х.: ХНАДУ, 2018. 340 с.

64. Столяр Л. Г. Організація внутрішнього контролю. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ: (Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція). URL: <http://intkonf.org>

65. Стендер С. В. Економічна сутність складових господарського контролю. URL: <http://www.nbuiv.gov.ua>

66. Супрунова І. В. Особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. І. В. Супрунова. URL: <http:pbo.ztu.edu.ua>

67. «Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). (м. Ірпінь, 29 березня 2019 року) / Ірпінь: Видавництво Університету ДФС України, 2019. 281 с.

68. Теловата М. Т. Фінансовий облік (у схемах і таблицях) Ч. 1: навч. посіб. М. Т. Теловата, О. В. Петраковська; за заг. ред. М. Т. Теловатої. К.: Інтердрук, 2019. 217 с.

69. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

70. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні: навчальний посібник. Краєвський В. М., Титенко Л. В., Паянок Т. М., Параниця Н. В., Богдан С. В. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 288 с

71. Фаренюк О.П., Таранюк К.М., Бровко О.Т. Особливості поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. URL: <http://intkonf.org>

72. Фінансовий аналіз: конспект лекцій для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування / Н. О. Кондратенко, К. О. Великих; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. 166 с.

73. Фінансовий аналіз та звітність: електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. 2-ге вид. доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 144 с.

74. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV. URL: <http://www.http://zakon.rada.gov.ua>

75. Шмигель О. Є. Формування облікової політики на базі креативного фінансового обліку. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ТОВ "Нексія ДК Аудит" за 2020-2024 рр

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕКСІЯ ДК АУДИТ"	за СДРПОУ	2025	01	01
Територія <u>Львівська</u>	за КАТОРТГ I	32409677		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	UA460602500105153		
Вид економічної діяльності <u>Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування за</u>		36		
КВЕД		240		
Середня кількість працівників, осіб <u>69</u>		69.20		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>вулиця Антоновича В., буд. 102в, м. Львів, Львівська обл., 79029, Україна</u>		0672705005		

I. Баланс на 31 грудня 2024 р.

Актив	Форма Код рядка	№ 1-м Код за ДКУД	1801006	
			На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	261,9	274,3	
Первісна вартість	1001	656,7	720,3	
Накопичена амортизація	1002	(394,8)	(446,0)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	299,5	314,2	
Основні засоби :	1010	1 510,4	1 707,9	
первісна вартість	1011	6 925,3	7 807,4	
знос	1012	(5 414,9)	(6 099,5)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	993,9	-	
Інші необоротні активи	1090	208,2	76,7	
Усього за розділом I	1095	3 273,9	2 373,1	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	222,8	127,0	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 051,9	2 366,7	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 945,5	1 904,2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	12,2	1 100,1	
Гроші та їх еквіваленти	1165	9 756,3	7 828,9	
Витрати майбутніх періодів	1170	631,1	569,2	
Інші оборотні активи	1190	2 116,1	2 234,0	
Усього за розділом II	1195	19 735,9	16 130,1	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	23 009,8	18 503,2	

Продовження Додатку А

Пасив	Код розрах.	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	168,5	168,5
Додатковий капітал	1410	31,1	31,1
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (неокритий збиток)	1420	4 816,4	(111,8)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	5 016,0	87,8
II. Довгострокові зобов'язання, цілкове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	300,7	326,5
розрахунками з бюджетом	1620	798,2	906,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	96,5	-
розрахунками зі страхування	1625	189,1	233,4
розрахунками з оплати праці	1630	651,0	852,0
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	13 848,1	13 521,9
Усього за розділом III	1695	15 787,1	15 840,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	23 009,8	18 503,2

2. Звіт про фінансові результати за Рік
2024 р.

Стаття	Код розрах.	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналітичний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	35 435,8	31 877,0
Інші операційні доходи	2120	886,4	1 095,1
Інші доходи	2240	207,4	193,7
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	36 529,6	33 165,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(21 283,5)	(17 097,3)
Інші операційні витрати	2180	(20 159,1)	(15 498,6)
Інші витрати	2270	(17,2)	(34,0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(41 457,8)	(32 629,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	4 928,2	535,9
Податок на прибуток	2300	(-)	(96,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	4 928,2	439,4

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП: Роман
Роман
Роман
Смаков
Григоренко
Я

Підпис Романа Романовича

Григоренко Олександр Володимирович
(підпис, прізвище)

¹ Кодифікатори місцевих територіальних одиниць та територій територіальних громад

Продовження Додатку А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕКСІЯ ДК АУДИТ"	Дата (рік, місяць, число)	2024	01	01
Територія	Львівська	за ЄДРПОУ	32409677		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ	1446060250010515336		
Вид економічної діяльності	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників, осіб	61	за КВЕД	69.20		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Антоновича, буд. 102в, м. Львів, Львівська обл., 79029, Україна		0502988585		

1. Баланс на 31 грудня 2023 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	320,8	261,9
Первісна вартість	1001	656,7	656,7
Накопичена амортизація	1002	(335,9)	(394,8)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	108,0	299,5
Основні засоби :	1010	1 101,6	1 510,4
первісна вартість	1011	5 875,4	6 925,3
знос	1012	(4 773,8)	(5 414,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	993,9
Інші необоротні активи	1090	1 534,7	208,2
Усього за розділом I	1095	3 065,1	3 273,9
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	150,0	222,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 681,6	5 051,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 434,3	2 113,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	2 441,4	12,2
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 778,6	9 756,3
Витрати майбутніх періодів	1170	421,4	631,1
Інші оборотні активи	1190	1 705,0	2 116,1
Усього за розділом II	1195	16 612,3	19 904,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	19 677,4	23 178,0

Продовження Додатку А

Паста	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	168,5	168,5
Додатковий капітал	1410	-	31,1
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 545,2	4 984,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 713,7	5 184,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	4 938,4	300,7
розрахунками з бюджетом	1620	892,6	798,2
у тому числі з податку на прибуток	1621	93,3	96,5
розрахунками зі страхування	1625	136,6	189,1
розрахунками з оплати праці	1630	497,9	651,0
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 796,2	13 848,1
Усього за розділом III	1695	13 261,7	15 787,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	19 677,4	23 178,0

**2. Звіт про фінансові результати за
Рік 2023 р.**

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код- за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	31 877,0	29 383,3
Інші операційні доходи	2120	1 095,1	3 504,1
Інші доходи	2240	193,7	684,7
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	33 165,8	33 572,1
Єобвартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(17 097,3)	(18 393,5)
Інші операційні витрати	2180	(15 498,6)	(14 608,0)
Інші витрати	2270	(34,0)	(52,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(32 629,9)	(33 053,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	535,9	518,4
Податок на прибуток	2300	(96,5)	(93,3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2290	439,4	425,1

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

Роман Романович Білик Роман Романович (ініціал, прізвище)
Оксана Володимирівна Чорненька Оксана Володимирівна (ініціал, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Продовження Додатку А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Код
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕКСІЯ ДК АУДИТ"	за СДРПОУ	2023 01 01
Територія Львівська	за КАТОТТГ	32409677
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	1:686082500100518236
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері бухгалтерського обліку в аудиту; консультування з питань оподаткування	за КВЕД	240
Середня кількість працівників, осіб 61		69.20
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Сфренова С., буд. 32А, м. Львів, Львівська обл., 79013		2988540

I. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	394,4	320,8
Первісна вартість	1001	656,7	656,7
Накопичена амортизація	1002	(262,3)	(335,9)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	49,7	108,0
Основні засоби :	1010	2 154,9	1 101,6
первісна вартість	1011	6 815,8	5 875,4
знос	1012	(4 660,9)	(4 773,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	1 456,8	1 534,7
Усього за розділом I	1095	4 055,8	3 065,1
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	32,7	150,0
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 367,9	2 681,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	471,7	1 434,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	2 441,4
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 844,0	7 778,6
Витрати майбутніх періодів	1170	707,0	421,4
Інші оборотні активи	1190	1 956,2	1 705,0
Усього за розділом II	1198	12 379,5	16 612,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	16 435,3	19 677,4

Продовження Додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	168,5	168,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 120,1	4 545,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 288,6	4 713,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	105,1	4 938,4
розрахунками з бюджетом	1620	587,3	892,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	29,8	93,3
розрахунками зі страхування	1625	145,7	136,6
розрахунками з оплати праці	1630	489,6	497,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	9 124,7	6 796,2
Усього за розділом III	1695	10 452,4	13 261,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	16 435,3	19 677,4

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	29 383,3	27 473,4
Інші операційні доходи	2120	3 504,1	230,0
Інші доходи	2240	684,7	109,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	33 572,1	27 812,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(18 393,5)	(12 644,6)
Інші операційні витрати	2180	(14 608,0)	(12 985,2)
Інші витрати	2270	(52,2)	(170,9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(33 053,7)	(25 800,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	518,4	2 011,7
Податок на прибуток	2300	(93,3)	(55,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	425,1	1 955,8

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Білик Роман
Романович

Білик Роман Романович

ЕП Чоренька
Оксана

Володимирівна

Чоренька Оксана Володимирівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Продовження Додатку А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу І)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕКСІЯ ДК АУДИТ"	за СДРПОУ	2022	01 01
Територія ЛЬВІВСЬКА	за КАТОТТГ І	32409677	
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	1/А-46660250010515336	
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування	за КВЕД	240	
Середня кількість працівників, осіб 67		69.20	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон вулиця Єфремова С., буд. 32А, м. Львів, Львівська обл., 79013			2988540

І. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	395,0	394,4
Первісна вартість	1001	579,3	656,7
Накопичена амортизація	1002	(184,3)	(262,3)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	76,8	49,7
Основні засоби :	1010	2 140,3	2 154,9
первісна вартість	1011	6 210,5	6 815,8
знос	1012	(4 070,2)	(4 660,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	142,5	1 456,8
Усього за розділом I	1095	2 754,6	4 055,8
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	47,4	32,7
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 713,9	4 476,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	97,8	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	26,1	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	337,0	473,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 070,2	7 844,0
Витрати майбутніх періодів	1170	326,4	707,0
Інші оборотні активи	1190	1 407,7	1 956,2
Усього за розділом II	1195	15 000,4	15 489,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 755,0	19 545,6

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	168,5	168,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 166,3	4 122,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 334,8	4 290,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	110,0	105,1
розрахунками з бюджетом	1620	1 270,3	587,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	29,8
розрахунками зі страхування	1625	137,6	145,7
розрахунками з оплати праці	1630	485,5	489,6
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	11 812,3	12 233,0
Усього за розділом III	1695	13 815,7	13 560,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	17 755,0	19 545,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	27 473,4	21 795,6
Інші операційні доходи	2120	230,0	623,2
Інші доходи	2240	109,0	113,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	27 812,4	22 532,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12 644,6)	(12 012,4)
Інші операційні витрати	2180	(12 985,2)	(10 709,0)
Інші витрати	2270	(170,9)	(118,9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(25 800,7)	(22 840,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	2 011,7	(307,6)
Податок на прибуток	2300	(55,9)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1 955,8	(307,6)

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЕП Білик Роман
Романович Білик Роман Романович _____
ЕП Чоренька _____ (ініціали, прізвище)
Оксана _____
Володимирівна Чоренька Оксана Володимирівна _____
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Продовження Додатку А

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність мікропідприємства

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕКСІЯ ДК АУДИТ"	2021	01	01
Територія <u>Львівська</u>	за ЄДРПОУ	32409677	
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОАТУУ	4610137200	
Вид економічної діяльності <u>Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань сподаткування</u>	за КОПФГ	240	
Середня кількість працівників, осіб <u>83</u>	за КВЕД	69.20	
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>			
Адреса, телефон <u>вулиця Єфремова С., буд. 32А, м. Львів, Львівська обл., 79013</u>		2988540	

на 31 грудня 2020 р. **1. Баланс на** **Форма № 1-мс** Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	3 296,6	2 612,0
первісна вартість	1011	6 507,1	6 866,5
знос	1012	(3 210,5)	(4 254,5)
Інші необоротні активи	1090	125,9	142,5
Усього за розділом I	1095	3 422,5	2 754,5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	113,7	47,4
Поточна дебіторська заборгованість	1155	10 333,5	6 667,8
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 860,0	8 070,2
Інші оборотні активи	1190	1 877,1	1 734,1
Усього за розділом II	1195	15 184,3	16 519,5
Баланс	1300	18 606,8	19 274,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	168,5	168,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 992,9	3 685,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 161,4	3 853,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	182,1	110,0
розрахунками з бюджетом	1620	714,2	1 270,3
розрахунками зі страхування	1625	-	137,6
розрахунками з оплати праці	1630	3,5	485,5
Інші поточні зобов'язання	1690	12 058,2	11 812,3
Усього за розділом III	1695	12 958,0	13 815,7
Баланс	1900	18 606,8	19 274,0

Продовження Додатку А

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	21 795,6	22 604,8
Інші доходи	2160	737,1	199,5
Разом доходи (2000 +2160)	2280	22 532,7	22 804,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12 012,4)	(13 874,7)
Інші витрати	2165	(10 827,9)	(8 786,0)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	22 840,3	22 660,7
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(307,6)	143,6
Податок на прибуток	2300	(-)	(26,1)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	(307,6)	117,5

Керівник

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

ЕП Білик Роман

Романович

ЕП Чорненька

Оксана

Володимирівна

Білик Роман Романович

(ініціали, прізвище)

Чорненька Оксана Володимирівна

(ініціали, прізвище)

Додаток Б

Горизонтальний аналіз фінансового результату ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» 2020-2024

Стаття	Значення статті по роках, тис. грн					Абсолютний приріст, тис. грн				Темпи приросту, %			
	2024	2023	2022	2021	2020	2024-2023	2023-2022	2022-2021	2021-2020	2024-2023	2023-2022	2022-2021	2021-2020
Чистий дохід від реалізація послуг	35 435,8	31 877,0	29 383,3	27 473,4	21 795,6	3 558,8	2 493,7	1 909,9	5 677,8	11,2%	8,5%	7,0%	26,1%
Собівартість реалізованих послуг	-21 281,5	-17 097,3	-18 393,5	-12 644,6	-12 012,4	-4 184,2	1 296,2	-5 748,9	-632,2	24,5%	-7,0%	45,5%	5,3%
Валовий прибуток	14 154,3	14 779,7	10 989,8	14 828,8	9 783,2	-625,4	3 789,9	-3 839,0	5 045,6	-4,2%	34,5%	-25,9%	51,6%
Інші операційні доходи	886,4	1 095,1	3 504,1	230,0	600,0	-208,7	-2 409,0	3 274,1	-370,0	-19,1%	-68,7%	1423,5%	-61,7%
Інші операційні витрати	-20 159,1	-15 498,6	-14 608,0	-12 985,2	-10 700,0	-4 660,5	-890,6	-1 622,8	-2 285,2	30,1%	6,1%	12,5%	21,4%
Фінансовий результат від операційної діяльності	-5 118,4	376,2	-114,1	2 073,6	-316,8	-5 494,6	490,3	-2 187,7	2 390,4	-1460,6%	-429,7%	-105,5%	-754,5%
Інші доходи	207,4	193,7	684,7	109,0	137,1	13,7	-491,0	575,7	-28,1	7,1%	-71,7%	528,2%	-20,5%
Інші витрати	-17,2	-34,0	-52,2	-170,9	-127,9	16,8	18,2	118,7	-43,0	-49,4%	-34,9%	-69,5%	33,6%
Фінансовий результат до оподаткування	-4 928,2	535,9	518,4	2 011,7	-307,6	-5 464,1	17,5	-1 493,3	2 319,3	-1019,6%	3,4%	-74,2%	-754,0%
Витрати з податку на прибуток	-	-96,5	-93,3	-55,9	-	96,5	-3,2	-37,4	-55,9	-100,0%	3,4%	66,9%	0,0%
Чистий фінансовий результат	-4 928,2	439,4	425,1	1 955,8	-307,6	-5 367,6	14,3	-1 530,7	2 263,4	-1221,6%	3,4%	-78,3%	-735,8%

*Складено автором за даними ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»

Додаток В

Вертикальний аналіз фінансового результату ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» 2020-2024

Стаття	Питома вага,					Абсолютні відхилення у структурі, п.п.				Відносні відхилення у структурі, %			
	2024	2023	2022	2021	2020	2024-2023	2023-2022	2022-2021	2021-2020	2024-2023	2023-2022	2022-2021	2021-2020
Чистий дохід від реалізація послуг	100%	100%	100%	100%	100%								
Собівартість реалізованих послуг	60,1%	53,6%	62,6%	46,0%	55,1%	6,42	-8,96	16,57	-9,09	11,97%	-14,32%	36,01%	-16,49%
Валовий прибуток	39,9%	46,4%	37,4%	54,0%	44,9%	-6,42	8,96	-16,57	9,09	-13,85%	23,96%	-30,71%	20,25%
Інші операційні доходи	2,5%	3,4%	11,9%	0,8%	2,8%	-0,93	-8,49	11,09	-1,92	-27,19%	-71,19%	1324,49%	-69,59%
Інші операційні витрати	56,9%	48,6%	49,7%	47,3%	49,1%	8,27	-1,10	2,45	-1,83	17,01%	-2,20%	5,19%	-3,72%
Фінансовий результат від операційної діяльності	-14,4%	1,2%	-0,4%	7,5%	-1,5%	-15,62	1,57	-7,94	9,00	-1323,91%	-403,92%	-105,14%	-619,27%
Інші доходи	0,6%	0,6%	2,3%	0,4%	0,6%	-0,02	-1,72	1,93	-0,23	-3,68%	-73,92%	487,33%	-36,93%
Інші витрати	0,0%	0,1%	0,2%	0,6%	0,6%	-0,06	-0,07	-0,44	0,04	-54,49%	-39,96%	-71,44%	6,01%
Фінансовий результат до оподаткування	-13,9%	1,7%	1,8%	7,3%	-1,4%	-15,59	-0,08	-5,56	8,73	-927,26%	-4,71%	-75,91%	-618,84%
Витрати з податку на прибуток	0,0%	0,3%	0,3%	0,2%	0,0%	-0,30	-0,01	0,11	0,20	-100,00%	-4,66%	56,06%	100%
Чистий фінансовий результат	-13,9%	1,4%	1,4%	7,1%	-1,4%	-15,29	-0,07	-5,67	8,53	-1108,94%	-4,72%	-79,68%	-604,42%

*Складено автором за даними ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»

Додаток Г

Вертикальний аналіз балансу ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки» 2020-2024

Стаття	Питома вага, %					Абсолютні відхилення у структурі, п.п.				Відносні відхилення у структурі, %			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021-2020	2022-2021	2032-2022	2024-2023	2021-2020	2022-2021	2032-2022	2024-2023
I. Необоротні активи													
Нематеріальні активи"	0,0%	2,4%	1,6%	1,1%	1,5%	2,4	-0,8	-0,5	0,4		-32,1%	-30,7%	31,2%
первісна вартість	0,0%	4,0%	3,3%	2,8%	3,9%	4,0	-0,7	-0,5	1,1		-16,5%	-15,1%	37,4%
накопичена амортизація	0,0%	-1,6%	-1,7%	-1,7%	-2,4%	-1,6	-0,1	0,0	-0,7		7,0%	-0,2%	41,5%
Незавершені капітальні інвестиції	0,0%	0,3%	0,5%	1,3%	1,7%	0,3	0,2	0,7	0,4		81,5%	135,4%	31,4%
Основні засоби	13,6%	13,1%	5,6%	6,5%	9,2%	-0,4	-7,5	0,9	2,7	-3,3%	-57,3%	16,4%	41,6%
первісна вартість	35,6%	41,5%	29,9%	29,9%	42,2%	5,8	-11,6	0,0	12,3	16,4%	-28,0%	0,1%	41,2%
знос	-22,1%	-28,4%	-24,3%	-23,4%	-33,0%	-6,3	4,1	0,9	-9,6	28,5%	-14,5%	-3,7%	41,1%
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0	0,0	4,3	-4,3				-100,0%
Інші необоротні активи	0,7%	8,9%	7,8%	0,9%	0,4%	8,1	-1,1	-6,9	-0,5	1098,9%	-12,0%	-88,5%	-53,9%
Усього за розділом I	14,3%	24,7%	15,6%	14,1%	12,8%	10,4	-9,1	-1,5	-1,3	72,7%	-36,9%	-9,3%	-9,2%
II. Оборотні активи													
Запаси	0,2%	0,2%	0,8%	1,0%	0,7%	0,0	0,6	0,2	-0,3	-19,1%	283,1%	26,1%	-28,6%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	34,6%	8,3%	13,6%	21,8%	12,8%	-26,3	5,3	8,2	-9,0	-75,9%	63,7%	59,9%	-41,3%
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,0%	2,9%	7,3%	9,1%	10,3%	2,9	4,4	1,8	1,2		154,0%	25,1%	12,8%
Поточні фінансові інвестиції	0,0%	0,0%	12,4%	0,1%	5,9%	0,0	12,4	-12,4	5,9			-99,6%	11195,4%
Гроші та їх еквіваленти	41,9%	47,7%	39,5%	42,1%	42,3%	5,9	-8,2	2,6	0,2	14,0%	-17,2%	6,5%	0,5%
Витрати майбутніх періодів	0,0%	4,3%	2,1%	2,7%	3,1%	4,3	-2,2	0,6	0,4		-50,2%	27,1%	13,0%
Інші оборотні активи	9,0%	11,9%	8,7%	9,1%	12,1%	2,9	-3,2	0,5	2,9	32,3%	-27,2%	5,4%	32,2%
Усього за розділом II	85,7%	75,3%	84,4%	85,9%	87,2%	-10,4	9,1	1,5	1,3	-12,1%	12,1%	1,7%	1,5%
Баланс	100%	100%	100%	100%	100%								
I. Власний капітал													
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,9%	1,0%	0,9%	0,7%	0,9%	0,2	-0,2	-0,1	0,2	17,3%	-16,5%	-15,1%	25,3%

Додатковий капітал				0,0%	0,0%			0	0			0,0%	0,0%
Нерозподілений прибуток	19,1%	25,1%	23,1%	21,5%	-0,6%	5,9	-2,0	-1,6	-22,1	31,1%	-7,9%	-6,9%	-102,8%
Усього за розділом I	20,0%	26,1%	24,0%	22,4%	0,5%	6,1	-2,1	-1,6	-21,9	30,5%	-8,2%	-6,6%	-97,9%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення													
Усього за розділом II	8,3%	10,3%	8,6%	9,5%	13,9%	2,0	-1,7	0,9	4,4	23,8%	-16,1%	10,1%	46,2%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення													
"Поточна кредиторська заборгованість за:													
товари, роботи, послуги	0,6%	0,6%	25,1%	1,3%	1,8%	0,1	24,5	-23,8	0,5	12,0%	3824,6%	-94,8%	36,0%
розрахунками з бюджетом	6,6%	3,6%	4,5%	3,4%	4,9%	-3,0	1,0	-1,1	1,5	-45,8%	26,9%	-24,1%	42,3%
у тому числі з податку на прибуток	0,0%	0,2%	0,5%	0,4%	0,0%	0,2	0,3	-0,1	-0,4		161,5%	-12,2%	-100,0%
розрахунками зі страхування	0,7%	0,9%	0,7%	0,8%	1,3%	0,2	-0,2	0,1	0,4	24,2%	-21,7%	17,5%	54,6%
розрахунками з оплати праці	2,5%	3,0%	2,5%	2,8%	4,6%	0,5	-0,4	0,3	1,8	18,3%	-15,1%	11,0%	63,9%
Інші поточні зобов'язання	61,3%	55,5%	34,5%	59,7%	73,1%	-5,8	-21,0	25,2	13,3	-9,4%	-37,8%	73,0%	22,3%
Усього за розділом III	71,7%	63,6%	67,4%	68,1%	85,6%	-8,1	3,8	0,7	17,5	-11,3%	6,0%	1,1%	25,7%
Баланс	100%	100%	100%	100%	100%								

**Складено автором за даними ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»*

Додаток Г

Коефіцієнтний аналіз діяльності

<i>Показники ліквідності</i>									
<i>Найменування показника</i>	<i>Розрахунок показника</i>	<i>Норм. значення (від - до)</i>		<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>Висновки</i>
Коефіцієнт загальної ліквідності (Загальний коефіцієнт покриття)	$\frac{\text{ф1 p1195}}{\text{ф1 p1695}}$	1,5	2,0	1,20	1,18	1,25	1,26	1,02	Значення коефіцієнта менше нормативного
Коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності	$\frac{(\text{ф1 p1195} - \text{ф1 p1100})}{\text{ф1 p1695}}$	0,5	1,0	1,19	1,18	1,24	1,25	1,01	Значення коефіцієнта більше нормативного
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{ф1 p1165}}{\text{ф1 p1695}}$	0,2	0,3	0,58	0,75	0,59	0,62	0,49	Значення коефіцієнта більше нормативного
<i>Показники фінансової стійкості</i>									
<i>Найменування показника</i>	<i>Розрахунок показника</i>	<i>Норм. значення (від - до)</i>		<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>Висновки</i>
Коефіцієнт автономії (власності)	$\frac{\text{ф1 p1495}}{\text{ф1 p1300}}$	0,4	0,6	0,20	0,26	0,24	0,22	0,00	Значення коефіцієнта менше нормативного
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{(\text{ф1 p1495} + \text{ф1 p1595})}{\text{ф1 p1900}}$	0,5	0,9	0,28	0,36	0,33	0,32	0,14	Значення коефіцієнта менше нормативного
Робочий капітал	$(\text{ф1 p1195} - \text{ф1 p1695})$	Додатне	0	2 703,80	1 927,10	3 350,60	4 117,00	289,50	Значення коефіцієнта відповідає нормативному
Власні оборотні кошти	$(\text{ф1 p1495} - \text{ф1 p1095})$	Додатне	0	1 099,30	232,80	1 648,60	1 910,30	-2 285,30	Значення коефіцієнта відрізняється від нормативного
Коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу	$\frac{(\text{ф1 p1195} - \text{ф1 p1695})}{\text{ф1 p1495}}$	0,2	0,5	0,70	0,45	0,71	0,79	3,30	Значення коефіцієнта більше нормативного
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	$\frac{(\text{ф1 p1595})}{(\text{ф1 p1495} - \text{ф1 p1095} + \text{ф1 p1595})}$	0	0,6	0,59	0,88	0,51	0,54	8,89	Значення коефіцієнта відрізняється від нормативного
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{(\text{ф1 p1595} + \text{ф1 p1695})}{\text{ф1 p1495}}$	Менше чи =1	x	4,00	2,83	3,17	3,47	209,74	Значення коефіцієнта відрізняється від нормативного
Коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт автономії, коефіцієнт концентрації власного капіталу)	$\frac{\text{ф1 p1495}}{\text{ф1 p1900}}$	0,5	x	0,20	0,26	0,24	0,22	0,00	Значення коефіцієнта більше нормативного
Коефіцієнт маневреності власних коштів	$\frac{(\text{ф1 p1495} + \text{ф1 p1595} - \text{ф1 p1095})}{\text{ф1 p1495}}$	0,2	0,9	0,70	0,45	0,71	0,79	3,30	Значення коефіцієнта відповідає нормативному
Коефіцієнт довгострокових джерел фінансування	$\frac{\text{ф1 p1595}}{\text{ф1 p1495}}$	не більше 0,25	x	0,42	0,40	0,36	0,43	29,33	Значення коефіцієнта відрізняється від

									нормативного
Коефіцієнт фінансування	$\frac{\text{ф1 p1495}}{\text{ф1 p1595} + \text{ф1 p1695}}$	0,67	1,5	0,25	0,35	0,32	0,29	0,00	Значення коефіцієнта менше нормативного
Показники рентабельності									
Найменування показника	Розрахунок показника	Норм. значення (від - до)	2020	2021	2022	2023	2024	Висновки	
Коефіцієнт рентабельності активів (економічна рентабельність)	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p 2355}} / \text{ф1 p1300} * 100\%$	Повинен збільшуватися	-1,6%	11,9%	2,2%	1,9%	-26,6%	Негативна тенденція	
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (фінансова рентабельність)	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p 2355}} / \text{ф1 p1495} * 100\%$	Повинен збільшуватися	-8,0%	45,6%	9,0%	8,5%	-5613,0%	Негативна тенденція	
Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p 2355}} / \text{ф1 p1095} * 100\%$	Повинен збільшуватися	-178,9%	48,2%	13,9%	13,4%	-207,7%	Негативна тенденція	
Коефіцієнт рентабельності основних засобів	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p 2355}} / \text{ф1 p1010} * 100\%$	Повинен збільшуватися	-11,8%	90,8%	38,6%	29,1%	-288,6%	Негативна тенденція	
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p 2355}} / \text{ф1 p1195} * 100\%$	Повинен збільшуватися	-1,9%	15,8%	2,6%	2,2%	-30,6%	Негативна тенденція	
Коефіцієнт ефективності інвестиційного капіталу	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p2355}} / (\text{ф1 p1495} + \text{ф1 p1595})$	Повинен збільшуватися	-5,6%	32,7%	6,6%	5,9%	-185,1%	Негативна тенденція	
Коефіцієнт рентабельності витрат	$\frac{\text{ф2 p2350}}{\text{ф2 p 2355}} / \text{ф2 p2050}$	Повинен збільшуватися	-2,6%	15,5%	2,3%	2,6%	-23,2%	Негативна тенденція	
Показники ділової активності									
Найменування показника	Розрахунок показника	Норм. значення (від - до)	2020	2021	2022	2023	2024	Висновки	
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{ф2 p2000}}{\text{ф1 p1300}}$	x	1,13	1,67	1,49	1,38	1,92	Позитивна тенденція	
Тривалість одного обороту активів	365/Ко.а.	x	322,77	218,35	244,43	265,39	190,59	Позитивна тенденція	
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{ф2 p2000}}{\text{ф1 p1195}}$	x	1,32	2,22	1,77	1,60	2,20	Негативна тенденція	
Тривалість одного обороту оборотних активів	365/Ко.о.а.	x	276,64	164,47	206,36	227,91	166,15	Позитивна тенденція	
Коефіцієнт оборотності запасів	$\frac{\text{ф2 p2050}}{\text{ф1 p1100}}$	x	253,43	386,69	122,62	76,74	167,57	Позитивна тенденція	
Термін зберігання запасів	365/Ко.з.	x	1,44	0,94	2,98	4,76	2,18	Позитивна тенденція	

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	ф2 р2000 / ф1 р1125	x	3,27	20,08	10,96	6,31	14,97	
Термін погашення дебіторської заборгованості	365/Ко.д.з.	x	111,66	18,17	33,31	57,85	24,38	
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	ф2 р2050 / ф1 р1615	x	109,20	120,31	3,72	56,86	65,18	
Термін погашення кредиторської заборгованості	365/Ко.к.з.	x	3,34	3,03	98,00	6,42	5,60	
Операційний цикл	Період одного обороту запасів + Період погашення дебіторської заборгованості	x	113,10	19,12	36,29	62,60	26,56	
Фінансовий цикл	Операційний цикл - Період погашення Кредиторської заборгованості	x	109,76	16,08	-61,71	56,18	20,96	
Показники майнового стану								
Найменування показника	Розрахунок показника	Норм. значення (від - до)	2020	2021	2022	2023	2024	Висновки
Коефіцієнт зносу основних засобів	ф1 р1012/ф1 р1011	Менше 50%	x	62%	68%	81%	78%	Негативна тенденція
Коефіцієнт придатності	ф1 р1010/ ф1 р1011	Більше 50%	x	38%	32%	19%	22%	Негативна тенденція
Показники ефективності використання основних засобів								
Найменування показника	Розрахунок показника	Норм. значення (від - до)	2020	2021	2022	2023	2024	Висновки
Віддача основних засобів	ф2 р2000 / ф1 р1010 нп	x	x	8,34	12,75	26,67	21,11	Позитивна тенденція
Ємність основних засобів	ф1 р1010 нп/ф2 р2000	x	x	0,12	0,08	0,04	0,05	Позитивна тенденція

*Складено автором за даними ТОВ «Нексія ДК Аудит і Податки»

Додаток Д

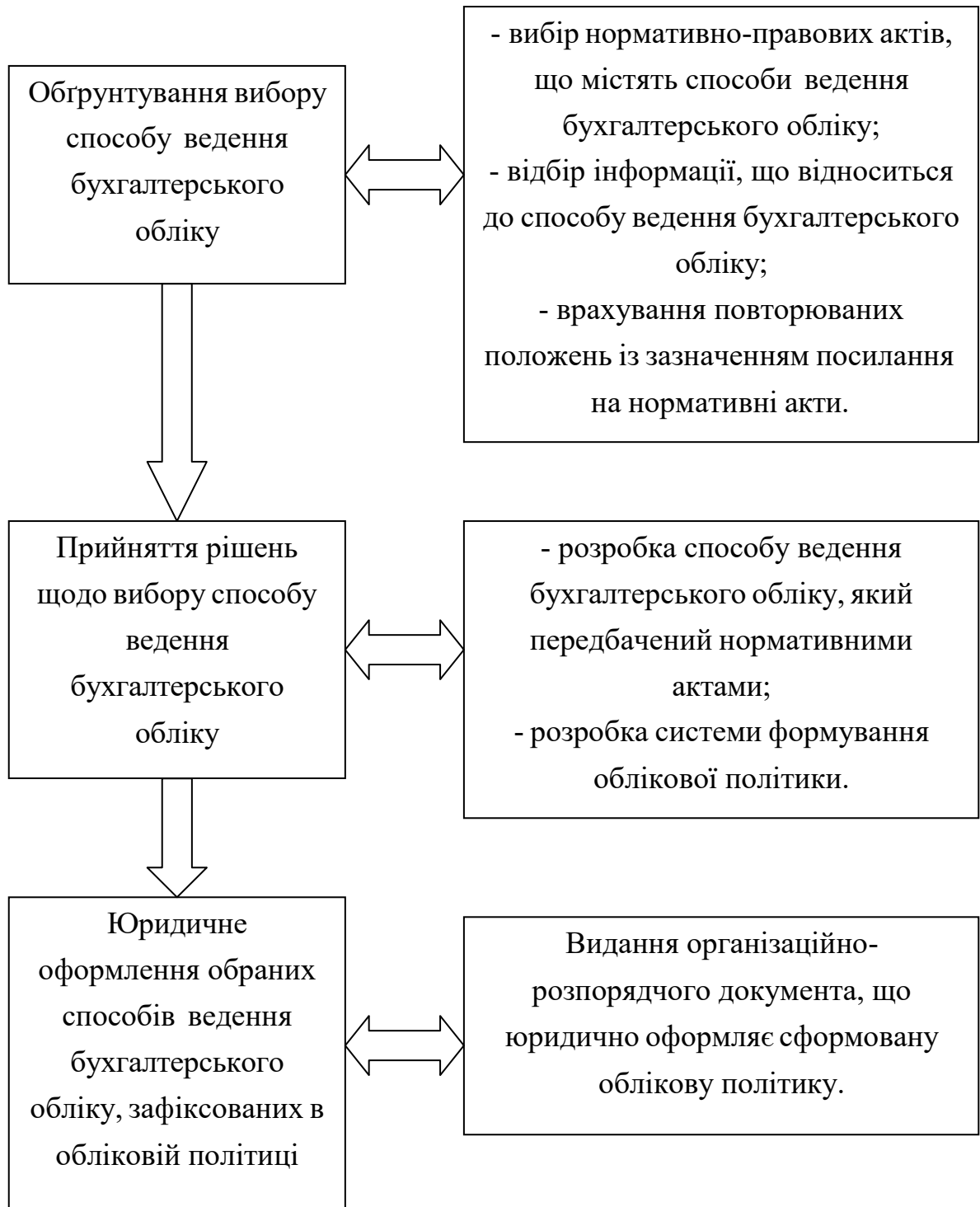
Структура апарату бухгалтерської служби

Посад а	Функціональні обов'язки
1	2
Головний бухгалтер	<p>Забезпечує ведення бухгалтерського обліку</p> <p>Організує роботу бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій</p> <p>Забезпечує складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам</p> <p>Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями</p> <p>Здійснює контроль за веденням касових операцій, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів</p> <p>Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки</p>
Заступник головного бухгалтера	<p>Забезпечувати правильний та своєчасний облік основних засобів (складання товарних звітів, прийомних актів на основі первинних документів та вибуття) і відображення в звітах операцій пов'язаних з їх рухом.</p> <p>Забезпечувати правильний та своєчасний облік ТМЦ</p> <p>Робить розрахунки платежів по договорах оренди, контролює правильність і своєчасність платежів</p>
	Здійснює операції, пов'язані з прийманням та видаванням

Касир	<p>готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігає всі прийняті цінності.</p> <p>Одержує в установах банку готівку, здійснює записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання.</p> <p>Щоденно в кінці робочого дня виводить залишок грошових коштів у касі підприємства та передає у бухгалтерію підприємства звіт касира (копію записів в касовій книзі) разом з прибутковими касовими ордерами і видатковими документами під розпис особи, яка здійснює контроль за веденням касових операцій.</p> <p>Виконує інші обов'язки зі збереження в касі грошових документів, цінних паперів тощо</p>
Бухгалтера по розрахункам	<p>Здійснюють нарахування заробітних плат працівникам підприємства, контроль за витрачанням фонду оплати праці.</p> <p>Здійснюють реєстрацію бухгалтерських проводок, їх рознесення.</p> <p>Забезпечують керівників, кредиторів, інвесторів, аудиторів та інших користувачів бухгалтерської звітності порівняною та достовірною бухгалтерською інформацією по відповідній ділянці обліку</p>
Бухгалтер по реалізації	<p>Відображає на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).</p> <p>Складає звітні калькуляції собівартості продукції (товарів, робіт, послуг), виявляє джерела утворення втрат і непродуктивних витрат, підготовляє пропозиції щодо їхнього попередження.</p>

Додаток Е

Етапи формування облікової політики ТОВ «Нексія ДК Аудиті Податки»

Додаток Є

Відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку та в Балансі

Вид заборгованості	Зміст	Рахунок			Баланс (Актив)		
		Клас	Синтетичний	Субрахунок	Розділ	Найменування статті	Рядок
1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	Сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу	1 «Необоротні активи»	18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»	181 «Заборгованість за майнощо передано у фінансову оренду» 182 «Довгострокові векселіодержані» 183 «Інша дебіторська заборгованість»	I «Необоротні активи»	Довгострокова дебіторська заборгованість	1040
Векселі одержані	Заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями	3 «Кошти, розрахунки та інші активи»	34 «Короткострокові векселі одержані»	341 «Короткострокові векселі, одержані в національній валюті» 342 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті»	II «Оборотні активи»	Векселі одержані	1155
Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи послуги	Заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи та надані послуги	3 «Кошти, розрахунки та інші активи»	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	361 «Розрахунки з вітчиз-няними покупцями» 362 «Розрахунки з іноземнимипокупцями» 363 «Розрахунки з учасникамиПФГ» 364 «Розрахунки загарантійним забезпеченням»	II «Оборотні активи»	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	Дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету	6 «Поточні зобов'язання»	64 «Розрахунки за податками і платежами» (у разі наявності дебетового сальдо)	641 «Розрахунки за податками» 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» 643 «Податкові зобов'язання»	II «Оборотні активи»	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135

1	2	3	4	5	6	7	8
Заборгованість за виданими авансами	Сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів	3 «Кошти, розрахунки та інші активи» 6 «Поточні зобов'язання»	37 «Розрахунки з різними дебіторами» 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (у разі наявності дебетового сальдо)68 «Розрахунки за іншими операціями»	371 «Розрахунки за виданими авансами» 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ» 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	II «Оборотні активи»	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	Сума нарахованих дивідендів, відсотків, роялті та ін., що підлягають надходженню»	3 «Кошти, розрахунки та інші активи»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»	373 «Розрахунки за нарахованими доходами»	II «Оборотні активи»	Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	1155
Заборгованість із внутрішніх розрахунків	Заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість із внутрішньовідомчих розрахунків	6 «Поточні зобов'язання» 3 «Кошти, розрахунки та інші активи»	68 «Розрахунки за іншими операціями»37 «Розрахунки з різними дебіторами»	682 «Внутрішні розрахунки» 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» 377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	II «Оборотні активи»	Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1130
Інша поточна дебіторська заборгованість	Заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей дебіторської заборгованості	3 «Кошти, розрахунки та інші активи»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»	372 «Розрахунки з підзвітними особами» 374 «Розрахунки за претензіями» 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» 376 «Розрахунки за позиками членам кредитних спілок» 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» 378 «Розрахунки з державними цільовими»	II «Оборотні активи»	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155

				фондами» 379 «Розрахунки за операціями з деривативами»			
--	--	--	--	--	--	--	--